

ВЕСНИК

ЕНИГМАТСКОГ КЛУБА «НОВА ЗАГОНЕТКА»

ISSN 1820 – 2918

БЕОГРАД, МАРТ 2025.

БРОЈ 84

УВОДНА РЕЧ

Редакција ВЕСНИКА покушава да испрати све значајније енигматске догађаје у Србији и у региону. Приличан број енигматских догађаја, допринео је да се нови број овог билтена, појави само месец дана после претходног.

Један од значајнијих догађаја био је и седница Председништва ЕСС – а, на којој су присуствовали и представници клуба и на којој су утврђени даљи овогодишњи путеви српског заго-неташтва.

Све је више значајних јубилеја српских енигмата, па ће у наредном броју овог билтена бити забележено и 60 година успешног енигматског де-ловања нашег члана, панчевачког енигмате Момира Пауновића (први рад објављен 1. октобра 1964).

Српска загонетка се обогатила и са три енигматске књиге: «Имена же-на» Гојка Мандића, «Историја српске загонетке», други део Мирослава Ла-заревевића и Јована Вуковића и «Хомо-ними – антологија» Марјана Радако-вића и Веролуба Бабића.

САДРЖАЈ

	СТРАНА
ПРВЕНСТВО СРБИЈЕ У САСТАВЉАЊУ ЗАГОНЕТАКА	2 – 3
14. МЕМОРИЈАЛ «ЂУРО КНЕЖЕВИЋ»	4
СЕДНИЦА ПРЕДСЕДНИШТВА ЕСС – А	5 – 8
ИСТОРИЈСКИ ПРИЛОЗИ	
Отворена првенства Београда	9 – 10
Наградни конкурс «Техничких новина»	11 – 12
Један од најзначајнијих листова у историји српске загонетке	13 – 15
«Забавник» из 1903.	16 – 17
«Партизанске загонетке»	17 – 19
ЈЕЗИЧКИ ПРИЛОЗИ	20 – 24
ЕНИГМАТСКИ ЈУБИЛЕЈ	
Илија Станчул	25
Гојко Мандић	26 – 28
ДРУГИ О НАМА	29 – 34
НОВЕ ЕНИГМАТСКЕ КЊИГЕ	35 – 46
РЕАГОВАЊА И МИШЉЕЊА	47
ИЗ КЛУПСКЕ РАДИОНИЦЕ	48
ДОДАТАК: «Сремуш», број 24	I – IV

«ВЕСНИК» – Информативно–теоретски лист Енигматског клуба «Нова загонетка»
Припрема: Енигматски клуб «Нова загонетка», Београд
(11070 Београд, Булевар Арсенија Чарнојевића 124, улаз 3, стан 26)
Редакција: Председништво Енигматског клуба «Нова загонетка»
Уређивање и техничка припрема: Мирослав Лазаревић
(телефон: 011/2131 – 143; 064/9452 – 493; Е – mail: miroslav.lazarevic40@mts.rs)

ЕНИГМАТСКИ САВЕЗ СРБИЈЕ
22410 Пећинци, Слободана Бајића 1,
Културни центар Пећинци (седиште код АПР – а),
Жиро – рачун код ОТП банке,
Београд – пословница Пећинци: 325 – 9500600039099 – 26,
Матични број: 07453337, ПИБ: 102597970.
Председник: Владимир Шарић, 22310 Шимановци,
Прховачка 2, телефони: 022/480 – 211; 065/9999 – 212,
Е – mail: vlagor5149@gmail.com;
enigmatkisavezsrbije@gmail.com; Web Site: www.ess.org.rs

6. ОТВОРЕНО ПРВЕНСТВО СРБИЈЕ У САСТАВЉАЊУ ЗАГОНЕТАКА

Поштовани љубитељи енигматике,

Енигматски савез Србије организује **6. Отворено првенство Србије у састављању загонетака**. Такмичење има 4 задатка: класичне укрштенице, анаграми, ребуси и стиховане загонетке.

Такмичење почиње **1. марта 2025. године**, а крајњи рок за слање радова је **30. јуни 2025. године**. За сваки од задатака можете послати највише 3 (три) рада. Све радове слати појединачно или заједно на мејл координатора такмичења Бранислава Никића:

nikic.branislav@gmail.com или на адресу:

Бранислав Никић, Мачванска 21/18, 12000 Пожаревац.

Жирирање ће трајати до 31. јула, а објава резултата ће бити **1. августа 2025**. Чланови жирија биће накнадно одређени.

Учесник Првенства који укупно у све четири категорије освоји највише бодова биће првак Србије у састављању загонетака за 2025. годину. Победник ће бити проглашен на овогодишњим Сусретима енигмата Србије, а награде ће добити и другопласирани и трећепласирани учесник, као и три најуспешнија такмичара у сваком појединачном колу.

Свим учесницима Првенства Србије у састављању загонетака, ЕСС жели добру забаву и успешне резултате.

Срдачан поздрав!

1. март 2025. године

**Председник Енигматског савеза Србије
Владимир Шарић**

ПРВИ ЗАДАТАК: УКРШТЕНИЦА

У првом задатку, који се одржава под именом «**Меморијал Радојице Јовичића**» (у знак сећања на врсног састављача укрштеница), задатак је да се састави укрштеница димензија 18x12 са изрезом за слику величине 5x7 или 7x5, са барем два појма од следећих:

**ПОЖАРЕВАЦ, КОЊИЧКЕ ИГРЕ, ЉУБИЧЕВО,
ХИПОДРОМ, ВОЛТИЖЕРИ.**

ДРУГИ ЗАДАТАК: АНАГРАМ

У другом задатку, који се одржава под именом «**Меморијал Милана Милина**» (у знак сећања на врсног састављача анаграма), задатак је да се састави чист анаграм на тему:

МАРКО МИЛЕНКОВИЋ – СЕДАМ ПУТА ВИТЕЗ ЉКИ

Објашњење: ЉКИ (Љубичевске коњичке игре).

ТРЕЋИ ЗАДАТАК: РЕБУС

У трећем задатку, који се одржава под именом «**Меморијал Владете Тривунца**» (у знак сећања на врсног састављача ребуса), задатак је да се састави **класични ребус** или **обратни ребус**, у чијој ће поставци (не у решењу) бити САМО ЈЕДАН од следећих појмова:

ЕРГЕЛА, ТОПУЗ, КОПЉЕ, ВИШЕБОЈ, КОЊИ, ВИТЕЗ.

Појмови не морају бити само у номинативу, а дозвољена су највише 2 помоћна слова.

ЧЕТВРТИ ЗАДАТАК: СТИХОВАНА ЗАГОНЕТКА

У четвртном задатку, који се одржава под именом «**Меморијал Николе ЧД Пешића**» (у знак сећања на врсног састављача стихованих загонетака), задатак је да се састави **стихована читаљка** са појмовима везаним за коњички спорт (једним или више).

Са блага
ТУПЉЕЊЕ И ОШТРЕЊЕ
Славка БОВАНА

14. MEMORIЈАЛ «ЂУРО КНЕЖЕВИЋ»

У знак сећања на Ђуру Кнежевића, једног од највећих мајстора за анаграме, Enigmatički klub „Kikinda“ raspisuje tradicionalni konkurs за чист анаграм на задату тему:

Афоризам Жељка Марковића:

PISMA NIKO NE ŠALJE, A KOVERTE SVI PRIMAJU (33 slova)

Propozicije:

1. Od zadatah slova treba da sklopite čist anagram (ista slova u postavci i rešenju).
2. Učesnici mogu poslati neograničen broj anagrama, ali za konkurenciju treba da odaberu najviše TRI anagrama.
3. Jezik – srpski, ekavica.
4. Anagrami se potpisuju punim imenom i prezimenom i adresom autora.
5. Rok za slanje anagrama je **25.04.2025. godine**, na e-mail: slavkobovan@yahoo.co.uk.
6. Anagrami se mogu poslati i kao SMS na tel. 063-89-41-064, ili poštom na adresu: EK “Kikinda”, Gavriła Principa 11, Kikinda.
7. Najbolji anagram biće nagrađen peharom i novčanom nagradom od 5.000 dinara.

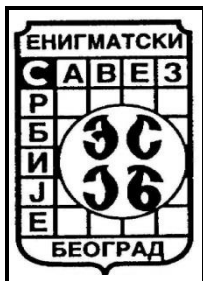
Srećno svima.

Uključite se i podržite ovo takmičenje, koje neguje sećanje na dragog kolegu.

Kikinda, 25.02.2025.

Predsedništvo EK «Kikinda»

**Владимир Шарић, председник Енигматског савеза Србије
Шимановци, 27. фебруар 2025. године**

ЕНИГМАТСКИ САВЕЗ СРБИЈЕ
22410 Пећинци, Слободана Бајића 1,
Културни центар Пећинци (седиште код АПР – а),
Жиро – рачун код ОТП банке,
Београд – пословница Пећинци: 325 – 9500600039099 – 26,
Матични број: 07453337, ПИБ: 102597970.
Председник: Владимир Шарић, 22310 Шимановци,
Прховачка 2, телефони: 022/480 – 211; 065/9999 – 212,
Е – mail: vlagor5149@gmail.com;
enigmatiskisavezsrbije@gmail.com; Web Site: www.ess.org.rs

ОДРЖАНА ПЕТА СЕДНИЦА ПРЕДСЕДНИШТВА ЕНИГМАТСКОГ САВЕЗА СРБИЈЕ

У ресторану «Вила Јелена» у Пожаревцу 23. фебруара је одржана 5. Седница Председништва Енигматског савеза Србије у проширеном саставу, а поводом Дана енигмата Србије и јубилеја Енигматских клубова «Браничево» и «Кикинда». Присутни су били: Радомир МАТИЋ (ЕК «Бор»), Бранислав НИКИЋ, Јовица и Михаило ДИНЧИЋ, Владимир МИЛЕНКОВИЋ, Лука ПЕТРОВИЋ и Елена СИМОВИЋ (ЕК «Браничево» – Пожаревац), Верољуб БАБИЋ и Драган ЂЕРМАНОВИЋ (ЕК «Ваљево»), Славко БОВАН и Добривој ЈЕРИНКИЋ (ЕК «Кикинда»), Марјан РАДАКОВИЋ (ЕК «Ниш»), Александар ЈАНКОВИЋ, Мирослав ЛАЗАРЕВИЋ и Драган ЛОЈАНИЦА (ЕК «Нова загонетка» – Београд), Радослав ЈОВАНОВИЋ (УЕ «Вук Караџић» – Београд), Гордана ЈОВАНОВИЋ ШАРИЋ, Владимир и Иван ШАРИЋ (ЕК «Срем» – Пећинци), Вуко РАДАКОВИЋ (брат Марјана РАДАКОВИЋА), а у пролазу су поздравили скуп Гордана и Михаило НИКИЋ (ЕК «Браничево» – Пожаревац). Присуствовало је 22 појединца од којих су 10 чланови или њихове замене у Председништву ЕСС. Нису присуствовали чланови из ЕК «Изазов» (Лозница) и ЕД «Др Ђорђе Натошевић» (Сомбор), чији представници Сретен ПЕРИЋ и Зоран РАДИСАВЉЕВИЋ су телефонски поздравили присутне на проширеној 5. седници Председништва ЕСС.

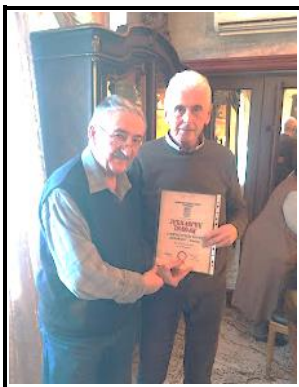
Одата је пошта минутом ћутања преминулим енигматима Вељку ДОПУЋИ, Драгану ВЕЉКОВИЋУ, Станимиру РИСТИЋУ и Драгану РУМЕНЧИЋУ.

Мирослав ЛАЗАРЕВИЋ је пригодним излагањем подсетио присутне на Дан енигмата Србије, који се обележава 21. фебруара већ 16 година!

Седницом је председавао Владимир ШАРИЋ а записник је водио Верољуб БАБИЋ. Усвојени су предложени Дневни ред и записници са четврте Седнице Председништва ЕСС и Скупштине ЕСС.

Учесници 5. Седнице Председништва ЕСС – а

Уручивање
јубиларних повеља
Добривоју Јеринкићу
за 10 година рада
ЕК КИКИНДА и
Браниславу Никићу
за 45 година рада
у енигматици и
30 година постојања
ЕК БРАНИЧЕВО

Аутори књиге ХОМОНИМИ: Верољуб Бабић и Марјан Радаковић

Под разно су се јавили Радомир МАТИЋ у вези поштовања српског језика и обележавања Међународног дана матерњег језика (21. фебруар – обележава се када и Дан енигмата Србије) и Мирослав ЛАЗАРЕВИЋ са предлогом да представник енигмата из Републике Српске буде члан Председништва ЕСС.

Одлучено је да 6. Отворено првенство Србије у састављању загонетака за 2025. годину организује ЕК «Браничево», а да координатор и руководилац буде Бранислав НИКИЋ. Усвојена је измена у бодовању тако да ће се радови оцењивати од 6 до 10. Одлучено је да се напишу све четири дисциплине одједном и да је рок за слање радова до краја јуна. Током јула ће бити оцењивање радова и одређивање пласмана. Такмичења у оквиру 6. Отвореног првенства Србије у састављању загонетака су следећа:

1. Меморијал Радојице Јовичића – састављање укрштених речи,
2. Меморијал Милана Милина – састављање анаграма,
3. Меморијал Владете Тривунца – састављање ребуса,
4. Меморијал Николе ЧД Пешића – састављање стихованих загонетака.

24. Сусрети енигмата Србије ће се највероватније одржати у Зрењанину најкасније почетком октобра. Тада ће се одржати Изборна Скупштина и обележити јубилеј 40 година постојања и рада Савеза. Поводом јубилеја формираће се Организациони одбор који ће се бавити начином обележавања тог догађаја и израде монографије поводом тога. Наградни конкурс поводом јубилеја би се организовао после завршетка 6. Отвореног првенства Србије у састављању загонетака.

Представљен је пробни број «НАШЕ ЕНИГМЕ», часописа који ће издавати Енигматски савез Србије, у почетку у електронском облику, а сарађиваће чланови ЕСС. Детаљније податке о овом пројекту дао је Бранислав НИКИЋ, који је уредник пробног броја.

О књизи ЛЕКСИКОН ЛИТЕРАТА ЛАУРЕАТА Ратка СТОЈКОВИЋА говорио је Владимир ШАРИЋ, истакавши да је то четврта књига из серије ових лексикона у издању ЕСС. Књига се може набавити код аутора. Други део ИСТОРИЈЕ СРПСКЕ ЗАГОНЕТКЕ представио је један од аутора Мирослав ЛАЗАРЕВИЋ, нагласивши да су он и Јован ВУКОВИЋ уз помоћ више енигмата обрадили историјски развој српске загонетке у 20. веку. У припреми је и трећи део у коме ће се обрадити српско загонеташтво у 21. веку. Антологијску књигу ХОМОНИМИ – АНТОЛОГИЈА представио је један од аутора Марјан РАДАКОВИЋ, а други аутор Верољуб БАБИЋ је поделио примерке књиге присутним претплатницима и наручиоцима. Књигу ЗНАЊЕ КРОЗ РАЗОНОДУ представио је аутор Драган ЛОЈАНИЦА и уједно поклатио неколико примерака заинтересованим енигматима. О књизи је говорио и Мирослав ЛАЗАРЕВИЋ, истакавши да се ради о збирци класичних тематских укрштених речи и тзв. ангажованој енигматици.

Свим присутним учесницима Седнице подељени су материјал за седницу са фебруарским бројем «Пеџиначких новина», најновији «ВЕСНИК» број 83, украсна кеса са туристичким проспектима (дар Туристичке организације Пожаревац), а појединим енигматима подељен је комплет од 4 скандинавке под именом «Српска бескрајна укрштеница» Милосава РАДИВОЈЕВИЋА из села Поповњак код Деспотовца (на оцену).

У свечаном делу седнице додељене су јубиларне повеље и захвалнице:

ЈУБИЛАРНЕ ПОВЕЉЕ:

1. ЕК «Браничево» – Пожаревац – 30 година постојања (основан 15. маја 1995) – примио председник клуба Бранислав НИКИЋ;
2. ЕК «Киинда» – Киинда – 10 година постојања (основан 14. марта 2015) – примио потпредседник клуба Добровој ЈЕРИНКИЋ;
3. Илија СТАНЧУЛ – Киинда – за 70 година енигматског стваралаштва, у име добитника повељу је примио Славко БОВАН;
4. Момир ПАУНОВИЋ – Панчево – 60 година енигматског стваралаштва – доставиће му се накнадно;
5. Бранислав НИКИЋ – Пожаревац – 45 година енигматског стваралаштва – примио лично добитник;
6. Небојша ДРАГОМИРОВИЋ – Бања Лука – 30 година енигматског стваралаштва – у име добитника примио повељу Славко БОВАН;
7. Божо МИЉЕВИЋ – Бања Лука – 30 година енигматског стваралаштва, у име добитника повељу је примио Славко БОВАН.

ЗЛАТНЕ ПОВЕЉЕ (доставиће се накнадно):

1. Жарко ЂОКИЋ – Београд – 50 година енигматског стваралаштва;
2. Рајко ВАСИЋ – Бања Лука – 50 година енигматског стваралаштва;
3. Драгослав РОСИЋ – Шабац – 50 година енигматског стваралаштва.

ЗАХВАЛНИЦЕ:

1. Драган ЛОЈАНИЦА – Београд за успешну сарадњу – уручено лично;
2. Миодраг ИВАНИШЕВИЋ – Београд за успешну сарадњу – преузео С. БОВАН;
3. Милија СТЕВАНОВИЋ – Београд за успешну сарадњу – преузео М. ЛАЗАРЕВИЋ;

ПОСЕБНЕ ЗАХВАЛНИЦЕ за организацију 5. Седнице Председништва ЕСС:

1. ОПШТИНА ПОЖАРЕВАЦ – за свечани ручак после Седнице;
2. ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ГРАДА ПОЖАРЕВЦА – за поклон кесу са туристичким проспектима;
3. РЕСТОРАН «ВИЛА ЈЕЛЕНА» – за организацију Седнице и сјајан ручак;
4. Бранислав НИКИЋ – за успешну организацију Седнице;
5. Јовица ДИНЧИЋ – за велику помоћ око организације Седнице.

Седница је завршена у 14,00 часова, па су енигмати и гости прешли у другу салу ресторана «ВИЛА ЈЕЛЕНА» где је уприличен свечани ручак и где су настављени енигматски и други разговори.

Ратко Стојковић, Београд

ОТВОРЕНА ПРВЕНСТВА БЕОГРАДА

У РЕШАВАЊУ ЗАГОНЕТАКА

Отворена првенства Београда у решавању загонетака одржавана су у континуитету од 1984. до 1990. године. Прво је одржано 21. октобра 1984. године поводом четрдесетогодишњице ослобођења Београда у Другом светском рату. Организатори су били Енигматско друштво ЗАГОНЕТКА и београдска Месна заједница «Неимар», уз редакције часописа НОВОСТИ ЕНИГМА и ЕУРЕКА и радиостанице «Студио Б» из Београда. Од другог првенства организатори су били само ЕД ЗАГОНЕТКА, ЕУРЕКА и Удружење новинара Србије.

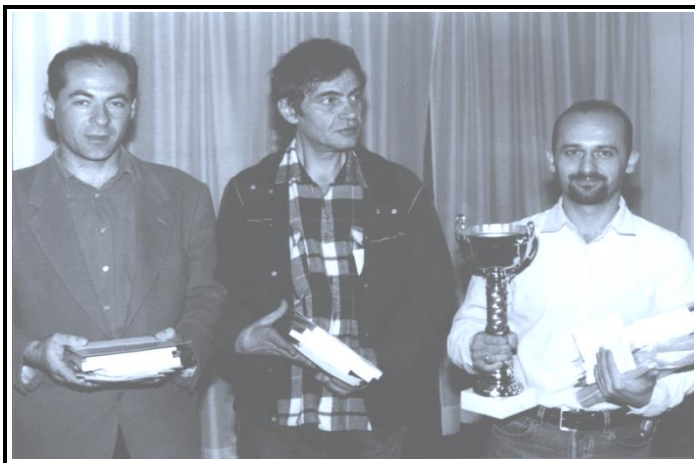
На Трећем првенству најбољих решавача загонетака, одржаном 19. октобра 1986. године, у великој сали Удружења новинара Србије, учествовало је 30 решавача и љубитеља загонетки, а остварен је следећи пласман: 1. Милија СТЕВАНОВИЋ (Завидовићи), 2. Милутин ТЕПШИЋ (Кљајићева), 3. Иван ТЕЛЕКИ (Сремска Митровица), 4. Драган ВУЧИЋЕВИЋ (Београд) и 5. Драгић СТОЈКОВИЋ (Сремска Митровица). Ових 5 првопласираних добили су новчане награде и специјалне поклоне. Поред тога, ЕД ЗАГОНЕТКА доделило је десеторици првопласираних специјалне дипломе за најбоље решаваче. Посебне дипломе добили су Оливера ТАРАНОВИЋ, као најбоље пласирана решавачица и десетогодишњи Предраг БАНОВИЋ, као најмлађи учесник овог надметања. Сви такмичари су добили и поклон – пакет редакције ЕУРЕКЕ.

На Седмом првенству одржаном 20. октобра 1990. године, било је чак 52 такмичара.

У жељи да настави ову традицију, новоосновани новобеоградски Енигматски клуб НОВА ЗАГОНЕТКА, заједно са Месном заједницом Блока 29 у Новом Београду, 21. септембра 2002. године, организовао је осмо по реду Отворено првенство Београда у решавању загонетака, које је било посвећено рано преминулим великанима српске загонетке Николи ПОПОВИЋУ и Миодрагу КРСТИЋУ. На жалост, даље се овакво енигматско надметање није одржавало.

У конкуренцији 20 решавача, победник на овом 8. Отвореном првенству у решавању загонетака био је Бранислав НИКИЋ из Пожаревца, друго место је освојио Милан МИЛИН из Србобрана, док је трећи био Милутин ТЕПШИЋ из Кљајићева.

Ово првенство је рекламирано и најављивано у енигматским часописима ИКС – ЕНИГМАТСКЕ НОВИНЕ, ХУПЕР ЕНИГМАТИКА и НОВОСТИ ЕНИГМА, као и на Радио Индексу, у емисији «Алтернативни водич кроз Београд», где је рубрику «Енигматски водич» уређивао ЕК НОВА ЗАГОНЕТКА. У жирију су били: Милија СТЕВАНОВИЋ, Ђорђе ОТАШЕВИЋ и Љубислав ДРАКУЛИЋ. Био је обе збеђен богат наградни фонд и сваки такмичар је добио одређену награду.

**Победничка тројка са 8. Првенства Београда у решавању загонетака.
Здесна налево: Бранислав Никић, Милан Милин и Милутин Тепшић.**

**Жири на 8. Првенству Београда у решавању загонетака,
са председником ЕК «Нова загонетка».
Здесна налево: Љубислав Дракулић, Милија Стевановић,
Мирослав Лазаревић и Ђорђе Оташевић.**

Ратко Стојковић, Београд

**НАГРАДНИ КОНКУРС
«ТЕХНИЧКИХ НОВИНА»**

После Другог светског рата у нашој тадашњој, заједничкој, држави – Федеративној Народној Републици Југославији, поред осталих штампаних медија, излазиле су и ТЕХНИЧКЕ НОВИНЕ. Први број је издат 16. септембра 1948. године, као орган Централног одбора Народне технике Југославије, под називом «Техника народу», а главни и одговорни уредник био је Божидар БЛАГОЈЕВИЋ. Од. 4. априла 1954. године лист мења назив у ТЕХНИЧКЕ НОВИНЕ, као лист Народне технике Југославије, а главни и одговорни уредник био је Живојин ЈЕРЕМИЋ.

ТЕХНИЧКЕ НОВИНЕ су биле лист за радно и техничко васпитање и образовање младих. У времену о коме пишем, ТЕХНИЧКЕ НОВИНЕ су излазиле петнаестодневно.

Као ученик гимназије (и касније студент) објављивао сам укрштене речи и у ТЕХНИЧКИМ НОВИНАМА. То су, углавном, били ликови са 10x12 поља, из данашње перспективе, са превише «црних» поља. Објавио сам и пар ребуса, које сам сам цртао.

Међутим, ово пишем из другог разлога. Почетком 1959. године ТЕХНИЧКЕ НОВИНЕ су почеле да објављују наградне конкурсе, са унапред задатом темом, углавном из техничког домена: «Познајете ли бродарство» и др. Трећи по реду наградни конкурс био је из области енигматике. У постављеним условима је захтевано «познавање техничке терминологије и правила по којима се састављају укрштенице». Предложене су две мреже (лика), а учесници су сами одлучивали на којој ће саставити свој рад.

Резултати конкурса објављени су у броју 6, месеца априла 1959. године. Текст је гласио (цитат):

«Редакцијски жири је прегледао све приспеле радове учесника III наградног конкурса «Техничких новина» из области енигматике. Велики број радова оцењен је као задовољавајући и они ће током времена бити објављени на 12. страни нашег листа по условима који су у пропозицијама објављени – свака укрштеница хонорисаће се са по 500 динара. Награђени су следећи учесници:

I награда – 3000 динара – Владимир **Маричевић**, Београд.

Три **II награде** – по 2000 динара – Антон **Фердербер**, Загреб; Ратко **Стојковић**, Београд; Томислав **Стојковић**. Светозарево.

Пет **III награда** – по 1000 – Владимир **Андоновић**, Скопље; Илија **Станчул**, Нови Сад; Зијо **Ајдиновић**, Сарајево, Џорџи **Христов**, Скопље, Радомир **Димитријевић**, Београд».

Мислим да је потребно писати о овом конкурсy јер није уобичајено да неенигматски листови и часописи расписују конкурсе на енигматску тему. Поготово, не пре толико година.

Интересантно је да у ЛЕКСИКОНУ СРПСКИХ ЕНИГМАТА нема имена награђених Владимира МАРИЧЕВИЋА, Томислава СТОЈКОВИЋА и Радомира ДИМИТРИЈЕВИЋА. Вероватно је да се више нису интензивније бавили енигматиком. Истина је да постоји подаци о Радмилу ДИМИТРИЈЕВИЋУ, па се може само нагађати да ли је у резултатима конкурса написано погрешно име. У сваком случају било би корисно сазнати детаљније податке о њима.

ПС. О наведеном конкурсy сам намеравао да пишем много раније. Међутим, мало ме је бунио назив «III наградни конкурс». Мислио сам да су већ била расписана два наградна конкурса из области енигматике. Прошло је много деценија да бих се сетио свих детаља из тог периода. Дилему сам разрешио тек 2024. године, из комплета ТЕХНИЧКИХ НОВИНА, који сам прелистао у Народној библиотеци Србије.

ВЕСНИК

МОЖЕТЕ ЧИТАТИ И НА ИНТЕРНЕТСКИМ АДРЕСАМА:

www.novazagonetka.blogspot.com

www.ess.org.rs

Припремио: Мирослав Лазаревић, Београд

ЈЕДАН ОД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ЛИСТОВА

У ИСТОРИЈИ СРПСКЕ ЗАГОНЕТКЕ

ГОЛУБ, илустровани лист за српску младеж са сликама, излазио је у Сомбору у периоду од 11. јануара 1879. године, до двоброја 11/12 (новембар/децембар) из 1913. године. Пуних 28 година га је уређивао учитељ и управитељ Српске више девојачке школе Јован БЛАГОЈЕВИЋ (1879 – 1906), а њега је на месту уредника наследио Коста СТОЈАЧИЋ (1907 – 1913). ГОЛУБ је издавала књижарница Миливоја КАРАКАШЕВИЋА. До броја 1 из 1909. године, лист се штампао у штампарији Фердинанда БИТЕРМАНА, а потом у штампарији Владимира П. БАЈИЋА. Од броја 1 из 1910. године, бригу о штампању листа преузела је штампарија М. БИКАРА и другова. Двоброј 1/2 из 1913. године штампан је у штампарији Владимира П. БАЈИЋА, да би штампање листа до краја излажења преузела штампарија Гиге ЈОВАНОВИЋА у Турском Бечеју. У неколико наврата ГОЛУБ је бележио промене у поднаслову, па је тако у броју 1 из 1898. године био насловљен као илустровани лист за српску младеж са сликама, од броја 1 из 1902. године, лист са сликама за српску младеж, а од броја 1 из 1909. године, лист за српску младеж.

Овај лист је веома значајан за развој и популаризацију српске загонетке, крајем 19. и почетком 20. века, јер је поред НЕВЕНА Јована ЈОВАНОВИЋА Змаја, дао велики допринос развоју српског загонеташтва, пошто у то време није било правих енигматских часописа. У првих пет година његовог излажења главни енигматски сарадник био је Петар ДЕСПОТОВИЋ, професор, школски надзорник, песник и педагошки писац. У овом листу су сарађивали и: Милан – Петко ПАВЛОВИЋ, Алкибијад Ђ. НУША (Бранислав НУШИЋ), Радоје ДОМАНОВИЋ, Светозар ЋОРОВИЋ, Милорад МИТРОВИЋ, Ленка ГЕРДЕЦ, Јован ДУЧИЋ, Димитрије КЛИЦИН, Никола КАШИКОВИЋ и други познати енигмати тога времена. ГОЛУБ је имао једну од сталних и најбољих енигматских рубрика, са преко 400 сарадника, који су објавили преко 1.200 разноврсних загонетака. У рубрици КОШТУЊЦИ публиковане су разне загонетке, као што су: ребуси, коњички скокови, класичне загонетке, питалице, рачунски задаци, једначице, шараде и друге.

У броју 9 од 1. септембра 1879. године, налазимо и једну од првих дефиниција ребуса:

«Ребус је загонетна задаћа сложена од слика, писмена, слогова и бројева или из самих слогова, писмена и бројева, али без слика. Ми ћемо засад доносити оне где не требају слике. Ко год зна добро мислити, тај ће сваки ребус погодити, само мора добро пазити како стоје слова и слогови».

У броју 11 од 1. новембра 1887. године, налазимо следећа два рачунска задатка:

Једна девојка носила јаја на пазар. Купац је запита: «Колико јаја имадеш у корпи?». Она одговори: « $\frac{3}{4}$ одовуд износе 5 више него $\frac{5}{8}$ ». Колико јаја имаде у корпи?

Решење: БИЛО ЈЕ 40 ЈАЈА.

У неком друштву било је два пут више мужева него жена. Кад су 6 мужева са својим женама отишли, остаде 5 пута више мужева него жена. Колико је било с почетка мужева, а колико жена?

Решење: БИЛО ЈЕ 16 МУЖЕВА И 8 ЖЕНА.

Сада ћемо приказати страницу са загонеткама ГОЛУБА, број 3 од 1. марта 1881. године:

ГОД. III.

ГОЛУБ

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 3. У Сомбору 1. Марта. 1881.

НЕМЕЦАЈ СЕ У ТУЂЕ ПОСЛОВЕ.

„У што не знаш не мешај се.“
 Пословица вели стара
 Ал' Перца то не слуша
 Већ старог учи рибара :

Чујен море, наше глесту
 Немец' на уздику твоју
 И сомови и шарани
 Више воле, слатку проју. —

Погледа га рибар, где је
 Дош'о њег да учи стара,
 А он виде да г' не слуша
 Па тад' оде до видара :

Чујен море, мети мало
 Више тога блаата туни
 Ал' и блаато није добро
 Мало више воде суни.

Бад и овај не погледа
 Тад' је Пера отишао
 И где год је што видео
 Стао ј', па је исправљао.

А у школи где учитељ,
 Разна питања задаје :
 „Каки мени ти Перце
 Изменица, гласол шта је ?“

А Перца замуцао
 На лицу му с' румени јави,
 А! то ли је тај Перца
 Што све знаде, све исправља!

А сви му се ђаци смеју
 О Перце срамно то је,
 У туђа се пос'о мешати
 А нимало не знаш своје.

А. В. Буша.

КОЊИЧКИ СКОК.

Саставила:

Дезика Гердеж учитељица у Вршњу.

			ла-о-ко-					
			ме	же				
			јер	ји	по-			
ра-	ти	и				Бог	да	ма
ла		на				по-		ни-
би-	ка-	зна				к-	же-	не
			ти	ка-	да			
			бих		кри-			
			да	све	ни-			
			ђу	на-	не			
			сти-		и-			
			сти	не-	и-			

ЗАГОНЕТКЕ.

1. Немам ногу писам жив,
Такође и невидљив;
Али поред свега тога,
Ја сам бржи од свакога.
Без првога писмена
Животиња сам једна,
Због које овац страда
А и човек кадгада.
Душан П. Рајчић.
2. Ја сам реч од три слога,
Сва три слога, један део — одела сам твога,
Први с другим — женско име даје,
Први с трећим, речину ти ствара,
Коју дете радо изговара.
Мил. П. Стојиљковић.

„ГОЛУБ“ излази једанпут у месецу. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину 1 форинту. За Србију и Бугарску два и по динара, на по године половина годишње цене. Претплата се пише: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожјаћа, П. Ђурчића и Анд. Пурића у Београд. Рукописи се пишу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује Јован Благојевић. Издаје Књижара Милевоја Каракашевића.

У Сомбору, штампарија Фердинанда Витермана.

3. Знам једну земљу (државу) велику и плодну. Први је њен слог лична замишља; а онај други нешто за јело, које кад се натрашке прочита, постаје једна овака звер.

Милорад Ј. Митровић.

Решење ребуса, коњичких скокова и загонетака.

У прошлом броју „Голуба“

Ребус значи: Подјај рукама на тражи ногама

Коњички скокови:

1. Ко за туђом нупом поје
Сам остражен кући дође.
 2. На даљнога неба, најдичији где су,
Бог на земљу гледа, плаш своју доцу.
- Загонетке: 1. Стонага. 2. Осам. 3. Јечам — маче — јед — чам — мач.

Имао оних, који су решили ребус, коњичке скокове и загонетку нису могла да стану у овај број. У 4. броју штампалемо их заједно са онима, који све то и из овог броја реше.

И одговори нису могли стати, а имамо врло многих да одговоримо. Молимо их да се стрпе и они до 4. бр.

НАПОМЕНА.

Са овим бројем истиче претилата оној неколицини наших претилатника, који су се са 30 нов. претилатима; с тога ако желе, да им и доле, доле „Голуб“, нека своју претилату благовремено дошле.

Многи нас питају, да ли могу добити све бројеве „Голуба“ од почетка ове године, па да се претилате. Свама тима одговарамо, да се могу добити с ви бројеви. Нада у леи одма — која нас за пред буди речено није ни преварила — учинила је, да смо на у много више примерака штампали, но обично. С тога ће и мори сваки нов претилатник све бројеве добити.

Претилату у Црној-Гори прима Милош Драшић књижевр на Цетињу.

Уредништво и Наклада.

Решења:

Коњички скок: ИСТИНА. ИСТИНЕ НЕЋУ КРИТИ, СВЕ ДА БИХ ЗНАЛА КАРАНА БИТИ, ЈЕР ОНОМЕ КОЈИ ЛАЖЕ, БОГ НИКАДА НЕ ПОМАЖЕ.

Загонетке: 1. ЗВУК, ВУК; 2. МАРАМА, МАРА, МАМА; 3. МИСИР, МИ, СИР, РИС.

Јован Вуковић, Нова Пазова

Мил. Марковић
ЗАБАВНИК
 Збирка одабраних и поучних причица,
 песама, шала, загонетака и погађалица
 за српску омладину

Београдска Државна штампарија
Краљевине Србије
Београд 1903.

Године 1903. појавила се у Београду публикација под називом ЗАБАВНИК, као збирка одабраних и поучних причица, песама, шала, загонетака и погађалица за српску омладину, коју је приредио Миленко МАРКОВИЋ, професор у једној београдској гимназији.

У делу који обухвата загонетке има 27 загонетних причица. Једне су у стиху, а већи број је у прози, на крају са датим решењима. Занимљиво штиво које може бити интересантно и за решавааче, младе и старије, и у 21. веку.

Прва загонетна причица је гласила:

Два су брата живела дуго у задрузи, па, на послетку, реше да се поделе. И поделе се. Поделе мирно и лепо сво имање, само им је остало још да поделе вино.

Од вина су имали 800 литара у једном бурету: које је и хватало свега 800 литара: а сем овог пуног бурета имали су још и два празна: једно од 500, а једно од 300 литара.

Браћа нису имала никакве мере, којом би се могло вино измерити и поделити, него су морала вино поделити пресипањем из једног бурета у друго, тако, да су на послетку опет право поделили вино, тј. једном је остало 400 литара у једном, а другом 400 литара у другом бурету. Сад се пита: КАКО СУ ТО БРАЋА МОРАЛА ПРЕСИПАТИ ВИНО ИЗ БУРЕТА У БУРЕ, докле га нису право поделила?

Оригинално решење је гласило:

Прво напуни петачку, па из петачке тројку, онда тројку саспи у осмачку, а оно што ти је у петачки остало, саспи у празну тројку. Сад напуни опет петачку из осмачке и из петачке допуни тројку. Тројку целу саспи у осмачку и онда ће бити у осмачки 4 хектолитра и у петачки 4 хектолитра.

Петнаеста загонетка у овој збирци била је посвећена «Младим рачунџијама» и гласила је:

Поред пута имаде
 Једна буква стара,
 Дебло јој је високо
 ДВАНАЕСТ МЕТАРА.

Једна мала бубица
 Уз то дебло лута –
 Врх од дебла буквиног
 Крај је њеног пута.

Али она путује
 Баш к`о буба сушта:
 За дан у вис пет мет`ра
 Ноћу два се спушта.

Па сад рец`те дечице –
 Добра и ваљана –
 Кад ће стићи бубица,
 За колико дана?

Решење: ЗА 4 ДАНА.

Ево још једне загонетке у стиху из поменуте збирке:

Ствар је нека женског рода,
 У пролеће земљу кити:
 Измењај јој слова вешто,
 Па ћеш добит одмах нешто
 Без чег` кућа не мож` бити.

Решење: ТРАВА, ВАТРА, ВРАТА.

Јован Вуковић, Нова Пазова

ПАРТИЗАНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ

Мало се зна да су партизански листови код нас у Другом светском рату поклањали дужну пажњу енигматици. Без обзира на услове у којима су стварани, наравно за време предаха у ратним операцијама, на помањкање техничких средстава, на потешкоће око обезбеђења материјала, за загонетке – укрштене речи, ребусе, испуњалке, анаграме и друге врсте загонетке, било је времена и места. Без обзира да ли је лист «штампан» на шапилографу, писаћој машини или писан руком.

О томе је објављена и публикација ПАРТИЗАНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ у издању ЕУ ЧВОР из Бјеловара 1983. године, чији је аутор био потписник ових редова.

Прелиставајући скромне партизанске новине наилазимо на богат садржај загонетки. И кад се пуцало, и кад се водила борба за слободу, било је времена и места за борце да се обезбеди пригодан материјал за забаву и разоноду.

Партизанске листове, билтене, часописе и брошуре издавала су разна руководства, организације, окружни, срески и месни комитети КПЈ, затим јединице и команде НОВ и ПОЈ (чете, батаљони, одреди, бригаде, дивизије . . .). Према наводима ВОЈНЕ ЕНЦИКЛОПЕДИЈЕ за време НОР објављено је близу 10.000 разних дела (брошура, књига, часописа, цепних новина, вести, листова и билтена).

Што се рат приводио крају, а слобода бивала све ближа, број партизанских гласила се повећавао. У првој години НОР, од 4. јула 1941. до краја године изашло је 80 разних издања. Следеће, 1942. године штампано је преко 450 партизанских гласила. Много говори податак да је у току 1943. изашло близу 1.800, а у 1944. око 30.200 разних партизанских публикација. За четири и по месеца 1945, до 15. маја месеца, објављено је нешто око 2.700 дела разноврсног садржаја из рада и живота партизанских јединица. С обзиром да су листоови писани, штампани и растурани на фронту, често се на понеки детаљ заборављало, па је остало око 1.600 издања без убележавања године издања.

Мада је најчешћи назив за већину партизанских листова био ЦЕПНЕ НОВИНЕ или ОМЛАДИНСКИ ЛИСТ, имена је било различитих: «Ми наступамо», «Одјек бацача», «Зрак слободе», «Јек бацача», «Четврта пролетерска», «Артилериске новине», «Победа», «Победник», «Глас ЗИСА», «Кроз борбу», «Ударник», «Топџија», «Јуриш». Појава новог листа увек је имала оправдања. Ево како «чета са наочарима» објашњава појаву листа ГЛАС КОЊАНИКА ПРВОГ ДИВИЗИОНА: «Зашто издајемо лист. Све наше радости, све згоде и незгоде, сви доживљаји, било пријатни било непријатни, треба да буду изнешени у нашим новинама. Наше новине ГЛАС КОЊАНИКА ПРВОГ ДИВИЗИОНА треба да дају израз наших осећања, наших жеља, наших нада у бољу будућност младих нараштаја. Наш лист треба да буде веза преко које ћемо другарство још више пробудити».

Већина партизанских листова имала је по једну – две, а понеки и више, страница посвећених хумору и забави, поред уобичајених вести са ратишта, писама бораца и стручних савета. Међу бројним називима рубрика нашло се места и за неколико чисто енигматских имена: «Разбрибрига», «Енигматика», «Разонода», «Укрштене речи», «Ребуси». Према сачуваним белешкама неки листови су имали посебна уредништва за укрштене речи. На тај податак указује ЧЕТНИ ЛИСТ, број 1 који је издавао Трећи тенковски батаљон Прве тенковске бригаде.

У омладинском листу ЗОРА, број 3, од децембра 1944. године под укрштене речи број 3 и један ребус (Смрт фашизму – Слобода народу) потписани су «Феђа – Лала». Заједнички енигматски рад налази се и у ЦЕП-НИМ НОВИНАМА Вода за везу артиљеруског дивизиона 11. Корпуса. Најпре се «Јуранић» и «Матешкић» појављују одвојено као аутори укрштених речи, да би затим «Загонетне реченице» потписали заједно «Јуранић – Матешкић».

Ликови за укрштене речи су цртани, а ево и једног магичног укрштеног лика 5 x 5: КОРАК, ОПУРА, ЛЕКАР, ОЛАША, САВЕТ, што је, уствари, укрштеница 5 x 5 без црних поља. Наравно највише укрштеница посвећено је главном командант Јосипу Брозу Титу.

Лист НАПРЕД, број 2, од маја 1945. године (Омладински лист 10. Дивизије) имао је рубрику «Учимо кроз загонетке». Нова забавно поучна рубрика била је илустрована мањом «мрежом» и ликом борца који се замислио са прстом на челу, а знаком питања изнад главе.

Ево неких питања за рубрику «Учимо кроз загонетке»:

1. Када је и где био први Конгрес УСАОЈ – а?
2. Када и где је рођен маршал Југославије Јосип Броз Тито?
3. Када је први пут слављен Први мај?

А, ево и неколико посетница:

НЕДО К. МАТЕРИЧ (Командир чете),
МР. А. КАСКА (Макарска),
АНКА ТРАПИЗ (Партизанка).

Шарада једног славног светског писца је гласила:

Познато је ово дјело.
А кад би ти више реко,
Погодио би ти зацијело.
Тада споји све три ријечи
(Јер их толко дјело броји),
Пак настала ријеч нова,
Наше мушко име кроји.

Решење: (РАТ И МИР – РАТИМИР).

Даћемо и пример једног логогрифа:

Тај «ч» често задаје боли,
А «х» код ћудљивих људи се јавља,
Са «м» се сваки за њега моли,
А «п» на њем се пије, забавља.

Решење: ЧИР, ХИР, МИР, ПИР.

Нема сумње партизанска штампа дала је свој допринос неговању и очувању енигматике, била је веза између предратних и послератних дана и дала је замаха за развој загонеташтва после Другог светског рата.

НАЈБОЉА НОВА СРПСКА РЕЧ

у организацији лондонског сајта

www.malabiblioteka.net

«Мала библиотека» је отворен подухват у коме писци, цртачи, програмери, музичари, глумци, позоришта, издавачи и други учествују у стварању и развоју лепих, савремених и забавних образовних садржаја, намењених деци широм света која говоре или уче српски језик.

Почело је 2000. године, када су људи окупљени око овог сајта, у крипти цркве Свети Сава у Лондону, почели развој праве дечје библиотеке, када је за две године подигнута стојећа библиотека са око две хиљаде књига, филмских и музичких носача. Направљен је и мали дечји биоскоп са Смотром краткометражног и документарног филма на српском језику у Лондону. Из практичних разлога и шире популаризације ових активности, оснивачи Мале библиотеке, већ тада су почели размишљати о покретној електронској библиотеци, па се наредних година на томе и радило, да би се први резултати видели већ 2010. године, осмишљавањем веб странице, технологије рада и садржајем, као и формирањем тима у Београду, који би се бавио припремом и развојем садржаја. Мала библиотека је при отварању 2010. године објавила око 400 електронских дела на српском језику, прве интерактивне књиге за децу и одрасле. Садржаји су укључивали игрице, песме, интерактивне приче, звучне садржаје, филмове и позоришне представе. Мала библиотека добија 2011. године Змајеву награду за посебан допринос ширењу српског језика и књижевности, а затим је постигнуто чланство у преко 100 земаља. У периоду 2013 – 2016. године накнадно је објављено око 100 интерактивних издања, а нова верзија сајта Мале библиотеке креће 2022. године.

Од 2023. године креће и такмичење за Најбољу нову српску реч. По мишљењу организатора овог такмичења, добра и лепа реч је и уметничко дело, она снажи и улепшава језик и помаже бољем разумевању. Сваку реч српског језика коју данас користимо је некада неко први пут изговорио, јер језик се ствара и обнавља свакодневно. Код овог такмичења је битно да је за сваку предложену реч потребно дати објашњење значења и циљ њеног предлагања, а да она није претходно забележена ни у једном српском речнику.

После победника 2023. године – речи ДУХОКЛОНУЋЕ, као замену за ДЕ-ПРЕСИЈУ, 2024. године победник је реч РАСАНИЦА.

Од укупно 661 предложене речи, десеточлани жири, у коме су били угледни писци, академици, новинари и уметници, гласао је на основу 130 речи које су чиниле шири избор, начинивши ужи избор од 30 речи. После тога било је организовано јавно гласање за једну од њих на интернет страници Мале библиотеке. Победничка реч била је обнародована 1. новембра, а првогласирана три аутора добили су вредне награде у износу од 600, 400 и 200 евра.

Ево победничких речи за 2024. годину:

**НАЈБОЉА
НОВА
СРПСКА
РЕЧ**

2024
ПРВА НАГРАДА

ЕЛЕНА
КОСАНИЋ

Расаница

Изненадно схватање неке нејасноће или суштине неког дешавања. Кад нам „*пукне прег очима*“. Реч је смислила шестогодишња Елена када је својој баки рекла: „*Имала си расаницу!*“

**НАЈБОЉА
НОВА
СРПСКА
РЕЧ**

2024
ДРУГА НАГРАДА

РАХЕЛА
ТЕЈЛОР

Ванродан

Реч која означава енглеско „*Nonbinary*“. Веровање или мишљење да особа не припада ни мушком ни женском роду, стога је „*van roga*“ (именица: ванродност).

**НАЈБОЉА
НОВА
СРПСКА
РЕЧ**

2024
ТРЕЋА НАГРАДА

МИХАЈЛО
МИЉАНИЋ

Сномиље

Осећај благе топле среће непосредно пре него што утонеш у сан, када ти кроз мисли пролазе пријатне слике, успомене или маштања, стварајући осећај блаженства и спокоја.

Да се подсетимо и победничких речи за 2023. годину:

**НАЈБОЉА
НОВА
СРПСКА
РЕЧ**

2023 ПРВА НАГРАДА

- ✓ ИЗБОР СТРУЧНОГ ОДБОРА
- ✓ ПОБЕДНИК ЈАВНОГ ГЛАСАЊА

**ДРАГАНА
АЛБИЈАНИЋ**

12:58

Духоклонуће

Кованица две српске речи: дух + клонуће. Заменује туђицу „*гейресција*“, притом обухватајући у себи суштину њеног значења, која је губитак воље или клонулост духом.

**НАЈБОЉА
НОВА
СРПСКА
РЕЧ**

**2023
ДРУГА НАГРАДА**

**МАША
АНТОНИЈЕВИЋ**

12:58

Прохујак

Изненадно израћање минулог тренутка у свести појединца; прохујали тренутак. Замена за туђицу „*флешбек*“.

**НАЈБОЉА
НОВА
СРПСКА
РЕЧ**

**2023
ТРЕЋА НАГРАДА**

**МИЛОШ
МИЋОВИЋ**

12:58

Прикачица

Требао би застати на међи и нараштајима сачувати богатство матерњег језика. Зато ова реч као замена за туђицу „*ајачменш*“ постаје много битнија од њеног пуког превода.

Припремио: Мирослав Лазаревић, Београд

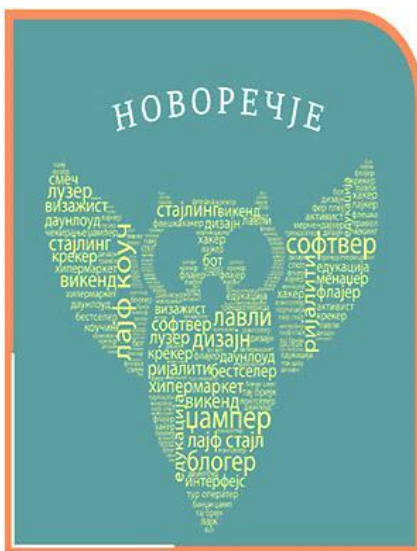
СРПСКЕ РЕЧИ ГОДИНЕ

**ФИЛОЛОШКО ДРУШТВО
«РЕЧИ»**

11000 Београд
Булевар краља Александра 71,
веб – сајт: www.reci.org.rs

**ЧАСОПИС
«НОВОРЕЧЈЕ»**

Полугодишњак,
оп – line издање,
број 1, 15. мај 2019 –
број 11, 13. децембар 2024.

Удружење Филолошко друштво «РЕЧИ» је добровољно, невладино и непрофитно струковно удружење, основано 8. фебруара 2023. године, са циљем унапређења речи и науке о језику, а регистровано у Агенцији за привредне регистре Републике Србије.

Филолошко друштво «РЕЧИ» организовало је 2024. године избор српских речи године у три категорије: РЕЧ ГОДИНЕ, НОВА РЕЧ ГОДИНЕ и ЛАЖИРЕЧ ГОДИНЕ. Реализацију овог пројекта подржало је Министарство културе Републике Србије. Био је то други избор за речи године, први је организован 2023. године. Предлози су примани електронским путем до краја новембра месеца прошле године, а интернет гласање је трајало од 1 – 15. децембра, да би реч године, нова реч године и лажиреч 2024. године, по избору жирија, биле објављене 20. децембра 2024. године. У конкуренцији је било 226 предлога – 68 за РЕЧ ГОДИНЕ, 98 за НОВУ РЕЧ ГОДИНЕ и 60 за ЛАЖИРЕЧ ГОДИНЕ.

Наведена су следећа значења за такмичарске категорије:

Реч године је постојећа реч (или израз) која одражава значајне догађаје, трендове или промене у друштву током године.

Нова реч године је реч (или израз) која је недавно ушла у српски језик и постала популарна или релевантна за ширу јавност.

Лажиреч године је реч (или израз) која искривљује, ублажује или прикрива смисла онога што именује.

За реч године је проглашена **НАДСТРЕШНИЦА,**
за нову реч године **ПАКЕТОМАТ,**
а за лажиреч године **СТРУКА И НАУКА.**

Часопис НОВОРЕЧЈЕ објављује прилоге у рубрикама: **чланци, прилози, грађа и библиографије**. Прва четири броја уређивали су: Дејан АЈДАЧИЋ, Ђорђе ОТАШЕВИЋ, Слободан НОВОКМЕТ и Јована ЈОВАНОВИЋ. Од броја 5 уредништво је проширено на осам чланова са Иваном ЛАЗИЋ КОЊИЌ, Дианом БЛАГОЕВОМ, Андрејом НЕЛЕ и Миланом АЈЏАНОВИЋЕМ. Изавач је од почетка била Издавачка кућа АЛМА, а од 8. броја издавачи су: Филолошко друштво РЕЧИ, Универзитетска библиотека СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ и Издавачка кућа АЛМА. Часопис НОВОРЕЧЈЕ је 2023. године подржало Министарство културе Републике Србије.

У организацији Филолошког друштва РЕЧИ и часописа НОВОРЕЧЈЕ, поред избора за речи године, одржавају се и радионице у оквиру којих предшколци кроз игру стварају нове речи (СТВАРАОНИЦА).

Са великим задовољством констатујемо да је у овим језичким активностима присутно и име др Ђорђа ОТАШЕВИЋА, члана Енигматског клуба НОВА ЗАГОНЕТКА из Београда.

Подсетимо се, у 2023. години изабране су следеће речи године:

Велики број речи за које се гласало имао је везе са *насиљем*, па је *насиље* постало крвни појам који је окупљао све те предлоге, што објашњава зашто је ова реч постала реч године. У ужем избору жирија заједно са *насиљем* нашла се и реч *вештачка интелигенција*. Овај појам представља превод енглеског термина Artificial Intelligence и означава област информатике која се бави развојем програма који ће извршавати задатке који захтевају људску интелигенцију.

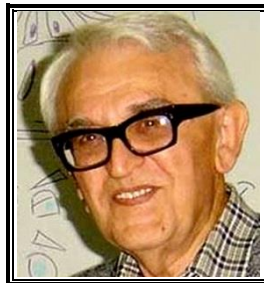
Четбот означава компјутерски програм или софтверску апликацију на интернету која може да води комуникацију са човеком, обављајући задатке на основу текстуалних упита. У ужем избору са *четботом* нашла се и реч *супер-ћелијска олуја*, као израз за необично јаке и разорне ротирајуће олује, праћене погубним ветровима, обилним пљусковима и градом.

Веза грабљиве азијске мачке са економским растом треба да укаже на знатан економски раст и развој у кратком временском периоду. Међутим, ако у стварности не постоји такав напредак, тада се израз користи с лажним намерама које могу укључивати и политичку манипулацију или покушај да се створи позитиван утисак без стварног покрића. У ужем избору са *економским тигром* била је и реч *елита*. Она се сматрала за лажиреч јер често прикрива, лажира и замагљује смисао онога што именује, што значи да је посредни злоупотреба језика и његова манипулација, јер се ствара погрешна слика смисаоног садржаја ове речи. Често се реч *елита* изједначавала са синтагмом *лажна елита*, односно она је и настала скраћивањем овог израза, али у наведеном изврнутом значењу.

Припремио: Мирослав Лазаревић, Београд

ВЕЛИКИ СТАНЧУЛОВ ЕНИГМАТСКИ ЈУБИЛЕЈ

Седамдесет година
у свету загонеташтва
(1954 – 2024)

Доајен српске и кикиндске енигматике, почасни председник Енигматског клуба КИКИНДА, Илија СТАНЧУЛ, крај 2024. године, обележио је енигматским јубилејем за поштовање и респектовање – седамдесет година бављења загонеткама. Наиме, 20. новембра 1954. године, београдска ЕНИГМА, у броју 158, објавила је спортску испуњаљку седамнаестогодишњег Илије. Ова дугогодишња оданост енигматском стварању и успешност у тој сфери, свакако је реткост у енигматском свету и заслужује пуно поштовање и све честитке, уз најлепше жеље за даљи рад.

Илија (Светозара) СТАНЧУЛ рођен је у Иђошу, код Кикинде, 18. септембра 1937. године. Основно образовање стекао је у Кикинди, а медицинску школу завршава у Новом Саду. Цео радни век провео је као лаборант у Дому здравља у Кикинди и Диспанзеру за плућне блсти и ТБЦ. Раније су му хобији били фотографија и вртарство.

Радове је објављивао у више од стотину различитих енигматских издања и забавних прилога у неенигматским новинама, а у млађим данима се укључивао и у друшвене енигматске акције. Објавио је преко 13.000 разноврсних загонетака, највише укрштених речи, ребуса и анаграма. Радове је објављивао и на мађарском, румунском и немачком језику. Уређивао је и енигматске рубрике у једном броју неенигматских листова, а на основу његове сугестије покренут је и часопис ЕУРЕКА. На омоту грамофонске плоче певача Драгана Мијалковског «Хајде да се проведемо», 1978. године објављена му је пригодна скандинавка (величине 22x22 поља, са уписаним називом плоче и кружићима у којима се налази име певача које треба одгонетнути и са два изреза са фотографијама певача), што је вероватно јединствени рекламни случај у свету. Потписивао се и псеудонимима: И.С., СТ–ИЛ, НЕГОВАН, САНИТЕТ, као и аутоанаграмима: ЛУЧИЈАН САЛТИ и АТИЛИН СЛУЧАЈ.

Присуствовао је и Првим суретима загонетача Југославије 1969. године у Винковцима, у организацији Енигматског удружења БЈЕЛОВАР (касније ЧВОР), чији је члан био од 1968. године. Био је члан и Енигматског клуба БЕОГРАД (од 1963), а данас је члан Енигматског клуба КИКИНДА (од 2015), чији је почасни председник.

Представљен је у књизи ЛЕКСИКОН ЗАГОНЕТАЧА ЈУГОСЛАВИЈЕ (Бјеловар, 1979), као и у ЛЕКСИКОНУ СРПСКИХ ЕНИГМАТА (Београд, 2007), а помиње се и у другим енигматским издањима. За 50 година енигматског стваралаштва, добио је 2005. године «Златну повељу» Енигматског савеза Србије.

Као ненаметљивом, али вредном и истрајном енигматском ствараоцу и љубитељу ове умне дисциплине, драгом и поштованом колеги, енигматски свет који га је познавао, а који се и данас дружи са њим, жели му пуно здравља и да још дуго година буде присутан у овој сфери људског умовања.

Припремио: Мирослав Лазаревић, Београд

**ЈУБИЛЕЈ ПЕСНИКА,
АФОРИСТИЧАРА,
АСТРОЛОГА И ЕНИГМАТЕ
ГОЈКА МАНДИЋА**

**Педесет година
верности загонеташтву (1974 – 2024)**

Септембра месеца 2024. године Гојко МАНДИЋ је обележио 50 година свог енигматског стваралаштва, пола века верности овој умној стваралачкој дисциплини. Први рад – укрштеницу објавио је као ученик у загребачком ВИКЕНДУ 13. септембра 1974. године. За протеклих 50 година објавио је више од 10.000 енигматских радова, највише загонетака у стиху, на страницама бројних енигматских и других листова, као и у 12 енигматских књига. Афирмисао се као врхунски састављач стихованих загонетака и ребуса, негујући широки спектар енигматских дисциплина, тзв. «ситних» загонетака, али вредних енигматских умотворина.

Гојко (Славка) МАНДИЋ рођен је у Здени, код Санског Моста 22. марта 1958. године. Завршио је први степен Правног факултета у Бања Луци. Као хонорарни сарадник Радија Санског Моста провео је 15 година, уређујући емисију «Спектар», која је имала 442 наставка. Крајем 1995. године долази у Бања Луку, где до пензионисања ради у Бироу за запошљавање. Живео је и у Приједору. Бави се и поезијом и афористиком, па је и у овим областима објавио више књига. Дуго се бави аматерски и астрологијом. По њему, круг његових интересовања скраћено се може назвати ПЕХАР (Поезија, Енигматика, Хумор, Астрологија, Радио).

За ениматику се заинтересовао још као основац, а први рад је објавио као ученик средње школе. Убрзо осваја сам врх српских аутора рабуса и стихованих загонетака. У својим саставима тежи једноставности и решивости. У издањима бањалучке БИНЕ објавио је већи број цртаних ребуса, чија се решења откривају у скандинавкама Младена СПАСОЈЕВИЋА.

У последњих 20 година припремио је и штампао 12 књига са својим загонеткама, што је свакако реткост и велики успех у свету загонеташтва. Прву књигу – збирку од 428 загонетака ДА ТИ ДАМ АНАГРАМ објављује 2004. године, затим књигу са 414 анаграма РАМ ЗА АНАГРАМ штампа 2009. године. РИЈЕТКЕ ЗАГОНЕТКЕ публикује 2010. године, да би му 2012. године изашла књига са 300 ребуса под називом РЕБУС ЈЕ РЕБУС. Следеће, 2013. године, светлост дана је угледала његова књига КРАТКО И ГЛАТКО, а 2014. ДОЧИМ УОЧИМ. Љубитељи енигматике, 2016. године добијају збирку КОФА ПУНА СТРОФА, а 2018. у збирци ЛИЦА КОНТРА БЛИЦА налазимо испреметана имена и презимена 244 особа из јавног, друштвеног, културног и спортског живота. Године 2019. излази му збирка ЗНАЧИ ЗАЧИН, а ОВА СЛОВА је назив књиге из 2020. године, у којој се налази 200 загонетака у стиху. Године 2022. штампа књигу КОЛО РИЈЕЧИ, а 2024. своју дванаесту енигматску књигу КЛУПКО, са нових 333 загонетака. У овим књигама укупно је објављено 3.353 загонетака у стиховима, разних врста, што се види из приложене табеле.

1. Da ti dam anagram (2004.)

2. Ram za anagram (2009.)

3. Rijetke zagonetke (2010.)

4. Dočim uočim (2014.)

5. Rebus je rebus (2012.)

6. Kratko i glatko (2013.)

7. Kofa puna strofa (2016.)

8. Lica kontra blica (2018.)

9. Znači začim (2019.)

10. Ova slova (2020.)

11. Kolo riječi (2022.)

12. Klupko (2024.)

Knjiga	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	UK
Čahura	12	-	19	15	-	12	10	-	3	4	3	18	96
Čitaljka	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Dodavaljka	6	-	14	10	-	14	10	-	12	8	6	3	83
Ispuštajka	16	-	28	8	-	22	13	-	23	8	6	11	135
Jednadžba	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	6	9
Mijenjaljka	54	-	27	38	-	29	39	-	-	37	42	33	299
Obretajka	15	-	4	8	-	-	3	-	5	-	-	-	35
Oduzimajka	8	-	21	10	-	10	18	-	15	8	-	5	95
Opisni rebus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Poricaljka	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Posvajajka	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Premetaljka	251	414	-	110	-	77	126	244	174	120	153	222	1891
Rebus	-	-	-	-	300	-	-	-	-	-	-	-	300
Skoljka	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Učaharena obretajka	-	-	9	-	-	5	-	-	-	-	-	-	14
Učahur. premetaljka	30	-	83	54	-	65	22	-	15	7	6	29	311
Umetaljka	11	-	13	8	-	5	4	-	11	8	3	6	69
Uvećajka	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Ukupno	428	414	218	261	300	239	245	244	248	200	222	333	3353

Kod Мандићевих књига мора се поменути и штампар, бањалучка БИНА, као и њен власник Младен СПАСОЈЕВИЋ, енигматски стваралац и уредник високог рејтинга, који је дао велики допринос штампању енигматских књига.

Мандић је неколико година био члан ЕУ ЧВОР из Бјеловара. Суделовао је на више Сусрета загонетача Југославије, као и касније на неким енигматским манифестацијама организованим у Србији. Представљен је у енигматским лексиконима: ЛЕКСИКОН ЗАГОНЕТАЧА ЈУГОСЛАВИЈЕ (Бјеловар, 1979), ИСТАКНУТИ СРПСКИ ЕНИГМАТИ (Београд, 1999), ЛЕКСИКОН СРПСКИХ ЕНИГМАТА (Београд, 2007) и ЛЕКСИКОН ЗАГОНЕТАЧА БИХ (Угљара, 2020). Његове радове налазимо и у енигматским књигама: ИДЕЈЕ У СЛОВНИМ РЕБУСИМА (Панчево, 2001), СВЕТ АНАГРАМА (Београд, 2004) и 10 МЕМОРИЈАЛА СРБОЉУБА СТАНКОВИЋА (Београд, 2022).

Као један од најбољих енигмата – песника на овим нашим просторима, Гојко МАНДИЋ за свој досадашњи рад заслужује све честитке, са жељом да српску енигматику и даље оплемењује својим квалитетним загонеткама.

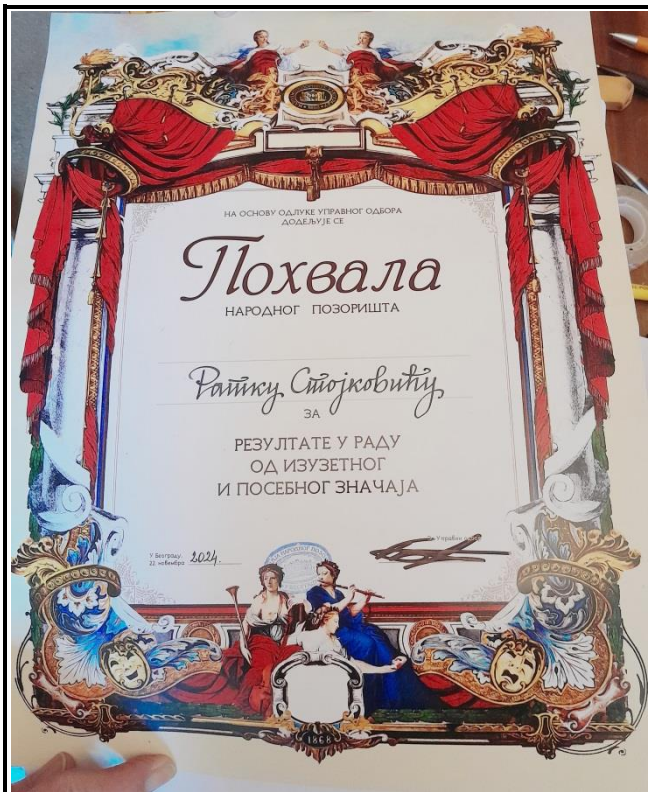

Енигматске књиге Гојка Мандића

ПОХВАЛА
НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ
РАТКУ СТОЈКОВИЋУ

На Дан Народног позоришта у Београду, 22. новембра 2024. године, на 156. рођендан (основано је 1868. године), извршена је традиционална додела признања члановима уметничких и других сектора, проглашена је најбоља представа тог театра у протеклих годину дана (балет «Бановић Страхиња») и уручена је глумачка награда «Раша Плаовић», коју је добио Радован ВУЈОВИЋ.

Истакнути српски енигматски аутор, писац и публициста Ратко СТОЈКОВИЋ, иначе члан Енигматског клуба НОВА ЗАГОНЕТКА, добио је том приликом Похвалу Народног позоришта у Београду, практично за ЛЕКСИКОН СРПСКИХ ПРИЗНАЊА БАЛЕТСКИМ УМЕТНИЦИМА, који је објавио 2024. године.

**БЛОГ «ДУЕ» (ДЕСЕТА УМЈЕТНОСТ ЕНИГМАТИКА) НЕДЈЕЉКА НЕДИЋА
ИЗ УГЉАРЕ КОД ОРАШЈА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ**

**ЈЕДИНО ШТО САДА МОГУ,
ХВАЛОСПЕВ ДА ДАМ ТОМ БЛОГУ (МЛ)**

*Енигматских лепих страна,
од цењенога јарана.
Са његовог врсног блога,
енигматска зрачи слога.
За све ту се место нађе,
енигматске разне грађе,
прикази и загонетке,
обичне, али и ретке.*

*Историјске ту су приче,
нешто ново стално ниче.
С љубављу се све то слаже,
зато мора да се каже:
За упорност, време, знање,
дајемо му ми признање,
све похвале, на сва звона:
ЕНИГМАТИ РЕГИОНА.*

АНАГРАМНЕ РОЂЕНДАНСКЕ ЧЕСТИТКЕ

Решење анаграма: МИРОСЛАВ ЛАЗАРЕВИЋ и МОМИР ПАУНОВИЋ.

12. фебруар (вељаче) 2025. године

Vesnik 83

Miroslav Lazarević zvan Laza, kako mi napisa Dragan Lojanica, unatoč godinama i boleštinama uspio je prirediti novi broj Vesnika EK-a „Nova zagonetka“ iz Beograda. Na čak 56 stranica Vesnik donosi pregled najvažnijih enigmatskih zbivanja u Srbiji i okolici počevši od V. Otvorenog prvenstva Srbije u sastavljanju zagonetaka pa sve do najave antologije homonima. Dodatak Vesniku jest Sremuš broj 23, novi broj glasila EK-a „Srem“ iz Pećinaca. Novi broj Vesnika možete preuzeti na blogu Nove zagonetke.

ВЕСНИК

ЕНИГМАТСКОГ КЛУБА
«НОВА ЗАГОНЕТКА»

ISSN 1820 – 2918

БЕОГРАД, ФЕБРУАР 2025.

БРОЈ 83

УВОДНА РЕЧ

СА ДРЖАЈ

После малог затишја, због објективних разлога, пред Вама је нови број ВЕСНИКА, веома садржајан, на нешто већем броју страна него што је уобичајено. Надамо се да ће убудуће овај билтен чешће излазити и даље шире представљати српско загонеташтво међу енигматским посленицима и заљубљеницима у енигматику, као и преко Народне библиотеке Србије.

Клуписко Председништво свим енигматским посленицима и љубитељима енигматике честита 21. фебруар – ДАН ЕНИГМАТА СРБИЈЕ и жели пуну афирмацију у овој умној дисциплини.

СТРАНА	
2	ЕНИГМАТСКЕ ЛЕГЕНДЕ
3	КЊИГА О ХОМОНИМИМА
4	ЈУБИЛЕЈ «МАЛЕ ЕНИГМАТСКЕ БИБЛИОТЕКЕ»
5	КЊИГА О ИСТОРИЈИ СРПСКЕ ЗАГОНЕТКЕ
6	НЕКОМПЕТЕНТНО КРИТИКОВАЊЕ СА БЕОГРАДСКОГ САЈМА КЊИГА 7 – 8
9 – 17	ПРВЕНСТВО СРБИЈЕ У САСТАВЉАЊУ ЗАГОНЕТАКА
18 – 24	СА БЕОГРАДСКОГ САЈМА КЊИГА 7 – 8
25 – 37	ЕНИГМАТСКИ ДАНИ ЛУДАЈЕ 23. СУСРЕТИ ЕНИГМАТА СРБИЈЕ
38 – 41	СА БЛОГА ЗА ЉУБИТЕЉЕ РЕБУСА
42	23. МЕЂУНАРОДНО ПРВЕНСТВО СРБИЈЕ ЗА АНАГРАМИСТЕ
43 – 48	ДРУГИ О НАМА
49 – 51	НОВЕ ЕНИГМАТСКЕ КЊИГЕ
52 – 53	ИЗ КЛУПСКЕ РАДИОНИЦЕ
54 – 56	IN MEMORIAM
I – IV	ДОДАТАК: «Сремuš», број 23

Б	•	С	•	О	С	О	Р
А	Д	Р	Е	С	А	Р	И
З	А	Б	Р	А	Н	А	•
Е	Н	И	Г	М	А	Т	А
Л	И	Ј	•	И	Т	О	Н
К	Р	Е	А	Т	О	Р	И
А	А	•	М	И	Р	И	С

«ВЕСНИК» – Информативно–теоретски лист Енигматског клуба «Нова загонетка»
 Припрема: Енигматски клуб «Нова загонетка», Београд
 (11070 Београд, Булевар Арсенија Чарнојевића 124, улаз 3, стан 26)
 Редакција: Председништво Енигматског клуба «Нова загонетка»
 Уређивање и техничка припрема: Мирослав Лазаревић
 (телефон: 011/2131 – 143; 064/9452 – 493; Е – mail: miroslav.lazarevic40@mts.rs)

Субота, 15. фебруар (вељаче) 2025. одине

Lojaničin jubilarac**ЧЕТИРИСТОТИ КВАДРАТ 7x7**

Од почетка бављења енигматиком, Лојаницу су, поред укрштених речи привлачили и квадрати 7x7, због идеалне форме, потпуно заокруженог дела без остатка и могућности састављања без папира и оловке. Зато би свака згодна реч од седам слова била изазов за састављање, уз одређивање и најповољније позиције у саставу. Тако се изродио и квадрат са првом речи УМОТВОР.

У	М	О	Т	В	О	Р
М	Е	Т	Р	Е	С	А
О	Т	Р	Е	С	А	К
Т	Р	Е	П	Е	Т	И
В	Е	С	Е	Л	И	Н
О	С	А	Т	И	Ц	А
Р	А	К	И	Н	А	Ц

По постојећим евиденцијама, само је Војин КРСМАНОВИЋ објавио квадрат 7x7 са овом речи на првој позицији, али са различитих осталих шест речи.

На основу евиденције коју води, Лојаница установљава да му је ово тачно четиристоти квадрат 7x7 који је саставио, од чега је 309 објављено, а преосталих 91, за сада, није. За ове квадрате енигмати имају ове мање интереса, јер се компјутерски могу лако правити. Али, свих 400 ових квадрата, Лојаница са поносом констатује, настали су без помоћи компјутерских програма. Са оволиким бројем ауторских састава, Лојаница сигурно заузима високо место у српској енигматици.

(Dragan Lojanica, Vesnik EKNZ-a broj 83, veljače 2025., стр. 52)

Недеља, 16. фебруар (вељаче) 2025. године

Zagonetke čike Laze**СЛГОВНИ КВАДРАТ 5x5****ВОДОРАВНО И УСПРАВНО:**

1. Без промена у односу на ранији период (израз),
2. Они који скидају товар, стовариваоци,
3. Они који теже да по сваку цену стекну каријеру,
4. Погодити, потрафити (турц.),
5. Ослободити се свега онога што смета.

	1	2	3	4	5
1	И	СТО	КА	О	ПРЕ
2	СТО	ВА	РИ	ВА	ЧИ
3	КА	РИ	ЈЕ	РИ	СТИ
4	О	ВА	РИ	СА	ТИ
5	ПРЕ	ЧИ	СТИ	ТИ	СЕ

СЛОВНИ РЕБУСИ СА МАТЕМАТИЧКИМ ОПЕРАЦИЈАМА

ВОЛИ РАСПРАВЕ
(1,1,6,1,1,1,2, 2 = 6,9)

М + Л КУ

ПРИРАСЛА МУ ЗА СРЦЕ
(1,1,7,1,1,2 = 4,5,4)

А + Р + О

Решања: МЛАДЕН ДИСКУТУЈЕ и АРСА БРАНИ СОСУ.

(Miroslav Lazarević, Vesnik EKNZ-a broj 83, veljače 2025., str. 53)

БЛОГ «ТИО» (ТУПЉЕЊЕ И ОШТРЕЊЕ) СЛАВКА БОВНА ИЗ КИКИНДЕ

ENIGMATIKA (tupljenje i oštrenje)

Ime sve govori

Недеља, 9. фебруар 2025. године

"VESNIK NZ" 83

Pre nekoliko minuta Dragan Lojanica mi je poslao novi broj "Vesnika Nove zagonetke". Zahvalih mu se i rekoh da ću najaviti izlazak novog broja. Letimičan pogled na sadržaj uticao je na to da odlučim da objavim sve strane. Verujem da će biti dosta zainteresovanih čitalaca.

БЕОГРАД

ВЕСНИК

ЕНИГМАТСКОГ КЛУБА
«НОВА ЗАГОНЕТКА»

БЕОГРАД, ФЕБРУАР 2025.

БРОЈ 83

УВОДНА РЕЧ

После малог затица, због објективних разлога, пред Вава је нови број ВЕСНИКА, веона садржајан, на нешто већем броју страна него што је убодјачено. Надамо се да ће убодјаче свој битен чеће изазвати и даће шире представљати српско загонеташтво међу енигматским посленицима и забубљеницима у енигматику, као и преко Народне библиотеке Србије. Клушко Председништво сви енигматски посленицима и забубљеницима енигматичне честице 21. фебруар – ДАН ЕНИГМАТА СРБИЈЕ и жељи пуну афирмацију у овој умној дисциплини.

САДРЖАЈ

	СТРАНА
ЕНИГМАТСКЕ ЛЕГЕНДЕ	2
КЊИГА О ХОМОНИМИМА	3
УБИЛЕ» «МАЛЕ ЕНИГМАТСКЕ	4
ВИБЛИОТЕКЕ»	4
КЊИГА О ИСТОРИЈИ СРПСКЕ	5
ЗАГОНЕТКЕ	5
НЕКОМПЕТЕНТНО КРИТИКОВАЊЕ	6
СА БЕОГРАДСКОГ САЈМА КЊИГА 7 – 8	7 – 8
ПРВЕНСТВО СРБИЈЕ У	9 – 17
САСТАВЉАЊУ ЗАГОНЕТАКА	9 – 17
ЕНИГМАТСКИ ДАНИ ЛУДАЈЕ	18 – 24
23. СУСРЕТИ ЕНИГМАТА	25 – 37
СРБИЈЕ	25 – 37
СА БЛОГА ЗА ЛУБИТЕЉЕ	38 – 41
РЕВУСА	38 – 41
23. МЕЂУНАРОДНО ПРВЕНСТВО	42
СРБИЈЕ ЗА АНАГРАМИСТЕ	42
ДРУГИ О НАМА	43 – 48
НОВЕ ЕНИГМАТСКЕ КЊИГЕ	49 – 51
ИЗ КЛУПСКЕ РАДИОНИЦЕ	52 – 53
ИВ МЕМОРАМ	54 – 56
ДОДАТАК: «Сремуш»,	1 – IV
број 23	1 – IV

«ВЕСНИК» – Информативно-теоретски лист Енигматског клуба «Нова загонетка»
 Припрема: Енигматски клуб «Нова загонетка», Београд
 (11070) Београд, Булевар Асемира Чаројевића 124, улаз 3, стан 26)
 Редакција: Председништво Енигматског клуба «Нова загонетка»
 Уредништво и техничка припрема: Мирослав Лазаревић
 (телефон: 011/2131 – 143; 064/9452 – 493; Е – mail: miroslav.lazarevic40@mts.rs)

Председништво Енигматског клуба НОВА ЗАГОНЕТКА захваљује се Славку БОВАНУ на још једном електронском представљању страница новог броја ВЕСНИКА. С обзиром на чињеницу да се из финансијских разлога умножава све мањи број ове публикације, да она у папирном облику не може да дође до свих заинтересованих, добро је да се путем интернетских приказивања омогући што већем броју заинтересованих да дођу до текстова овог издања. Блог Славка БОВНА има велики број посетилаца из Србије и окружења, па је овим претходно обезбеђено.

СТРАНА 4

ЈУБИЛЕЈ «МАЛЕ ЕНИГМАТСКЕ БИБЛИОТЕКЕ»

Драган Лојаница, Београд

МАЛА ЕНИГМАТСКА БИБЛИОТЕКА

ИЗДАВАЧИ: ЕНИГМАТСКИ КЛУБ «НОВА ЗАГОНЕТКА»

и «АЛМА», БЕОГРАД, ФОРМАТ А5, БРОШИРАНИ ПОВЕЗ

Едиција у наслову излази од 2014. године, а штампањем «Енигматског речника 14», дошло се до јубиларног броја 20. Наравно, поред напред наведеног штампано је још књига чији су аутори или коаутори чланови Енигматског клуба НОВА ЗАГОНЕТКА, па се може рећи да је у овом веку активност његових чланова на писању књига завидна.

У табели је дат преглед свих књига наведене едиције, па колеге могу да провере да ли им евентуално нека до њих недостаје.

РЕДНИ БРОЈ	НАСЛОВ	АУТОР	ГОДИНА ИЗДАЊА	БРОЈ СТРАНА
1.	Једносљвни речник	Крста Иванов	2014.	144
2.	Магични ликови	Бранко Миловановић Владета Тривунац	2014.	148
3.	Словни ребус, врсте и варијације	Мирослав Лазаревић Владета Тривунац	2015.	96
4.	Анадиплозе	Марјан Радаковић	2015.	122
5.	Енигматски записи	Момир Пауновић	2016.	225
6.	Речник етника и ктетика А – Ј	Мирослав Лазаревић	2017-	209
7.	Речник етника и ктетика К – П	Мирослав Лазаревић	2018.	254
8.	Чудесни енигматски свет Бошка Петровића 1	Јован Вуковић Владета Тривунац	2019.	224
9.	Речник етника и ктетика Р – Ш	Мирослав Лазаревић	2019.	204
10.	ЉУ БАН Енигматика Љубислава Дракулића	Јован Вуковић Владимир Шарић	2020.	148
11.	Чудесни енигматски свет Бошка Петровића 2	Јован Вуковић Владета Тривунац	2020.	199
12.	Енигматски дванаестерац 1	Мирослав Лазаревић	2020.	430
13.	Енигматски дванаестерац 2	Мирослав Лазаревић	2021.	262
14.	Енигматски дванаестерац 3	Мирослав Лазаревић	2021.	408
15.	Риме по мери	Гордана Јовановић Шарић	2021.	124
16.	Енигма у генима	Раденко Раковић	2022.	88
17.	Десет Меморијала Срболоуба Станковића	Мирослав Лазаревић	2022.	222
18.	Испуњаљке	Владета Тривунац Мирослав Лазаревић	2023.	411
19.	Историја српске загонетке, први део	Мирослав Лазаревић Јован Вуковић	2023.	306
20.	Енигматски речник 14	Александар Јанковић Драган Матовић	2024.	552

«ВЕСНИК» ЕНИГМАТСКОГ КЛУБА «НОВА ЗАГОНЕТКА», БРОЈ 83

Са блога ДЕСЕТА УМЈЕТНОСТ ЕНИГМАТИКА («ДУЕ»)

У 2024. години ЧВОР из Бјеловара је до сада штампао свега четири књиге, иако их је било у плану још неколико. Одређене «ситнице» су недостајале па да продукција буде већа.

У плану је било штампање књига ПИРАМИДЕ И КВАДРАТИ Пере ГАЛОГАЖЕ, ЕНИГМАТСКИ РЈЕЧНИК 13 Марка МИХАЉЕВИЋА и ЕНИГМАТСКИ РЈЕЧНИК 9 Владе ОРЕШКОВИЋА.

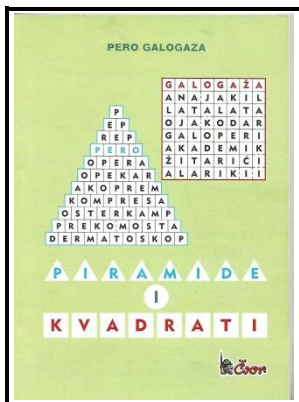
Четврта овогодишња књига је поново збирка загонетака Аљоше ВУКОВИЋА из Шибеника под насловом СВАНЕ СКРИВЕНА ЉЕПОТА. То је његова четрнаеста књига загонетачке тематике. Поново је то збирка потираљки, од оних објављених у загребачком енигматском недељнику КВИЗОРАМА и на блогговима ЕНИГМАТИКА – ТУПЉЕЊЕ И ОШТРЕЊЕ и ДЕСЕТА УМЈЕТНОСТ ЕНИГМАТИКА, до оних до сада необјављених у загонетачкој штампи. У књижици је 150 потираљки.

И предговор (*Шарене Аљошине потираљке*) за ову књигу написао је маг. арх. Недјелко НЕДИЋ који каже: «*Razmotrimo li pozornije Vukovićev zagonetački opus, tada se dade lako zaključiti da je potiraljka zacijelo njemu najdraža zagonetka. Uostalom, ove je godine već objavio djelce **Aljina opetovna molitva** (Trikovi sa slovima) u kojemu su same potiraljke, te **Enigmatski čipkar** čijim su sadržajem, među inim, i potiraljke*».

И ова књига је штампана у ограниченом броју примерака, а може се наручити од ЧВОР д. о. о. Бјеловар, Цена књиге је 10,00 евра (у то је укључена и доставна поштарина за Хрватску). По извршеној уплати, потребно је доставити Тајништву ЧВОР – а тачну адресу за доставу (тел.: 043/244 – 050) или потребне податке јавити е – поштом: jadranka@cvor.hr. Књига се може добити и поузећем, када се уз цену књиге додаје откупна поштарина од 4,00 евра.

За уплате изван Хрватске, цена књиге је 10,00 евра + 4,00 евра за додатну међународну поштарину У овом случају не постоји могућност доставе поузећем.

Са блога ТУПЉЕЊЕ И ОШТРЕЊЕ («ТИО»)

Перо Галогаж

ПИРАМИДЕ
И КВАДРАТИНова књига
ЗД ЧВОР – а

Приближавају се божићни и новогодишњи благодани, време даривања, па је ЗД ЧВОР припремио неколико нових књига које ће бити штампане крајем децембра месеца. Прва од њих је под насловом ПИРАМИДЕ И КВАДРАТИ чији аутор је Перо ГАЛОГАЖА, један од најбољих хрватских загонетачких аутора, па и читавог региона. То је збирка објављених пирамида и квадрата у последње четири године у ријечким загонетачким новинама ФЕНИКС и СУПЕР ФЕНИКС.

У свом класичном предговору ПАР РИЈЕЧИ, аутор, поред осталог, пише:

«... Zbirka je to od stotinjak mojih umotvorina ponuđenih za (ponovno) rješavanje ... Naizmjenično mi u Feniksu objavljuju magični kvadrat 8x8 i piramidu, a ponekad mi objave i magične kvadrate 7x7, uglavnom s nekim čudnim novim riječima kao što su BUĆOMAT i ŽLOMPRT. Ukupno je to petnaest piramida i isto toliko kvadrata godišnje».

У предговору аутор је кратко изнео и своја искуства у стварању ових загонетака и то поткрепио примерима.

Књига ПИРАМИДЕ И КВАДРАТИ има 113 страница А5 формата, а штампана је у ограниченом броју примерака. Може се наручити од ЧВОР д. о. о. Бјеловар по цени ид 10,00 евра (у то је укључена и доставна поштарина за Хрватску). По извршеној уплати потребно је назвати Тајништво ЧВОР – а и јавити тачну адресу за доставу (тел.: 043/244 – 050). Књига се може добити и поузећем, када је цена књиге и поштарине 14,00 евра. Наручивање књиге се може извршити телефонски или на е – mail: cvor@cvor.hr.

За уплате изван Хрватске, цена је 14,00 евра (укључена је врло скупа доставна поштарина за иностранство). У овом случају, не постоји могућност доставе поузећем.

KVADRAT 8x8

FENIKS 774

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

A, A, BE, BONT, ČA, DA, JA, JAK, KI, LI, LI, ME, MO, NA, NA, NA, NA, NI, NI, NO, O, RA, RAM, RO, SO, TAR, TAR, TI, TO, TRO.

VODORAVNO I OKOMITO:

1. Američki redatelj na slici, Frank ("Zelena milja"), **2.** Decimalna jedinica duljine (znak am), **3.** Talijanski plivač, Massimiliano "Massi" (osvajач olimpijskog zlata, srebra i bronze 2000. u Sydneyju), **4.** Bezbojan plin oštra mirisa, **5.** Stanovnici mjesta i općine sjeveroistočno od Čakovca, **6.** Liječnik za ušne bolesti, otolog, **7.** Pjesma grupe "Cubismo" i Josipe Lisac, **8.** Pjesma u izvedbi Alena Islamovića iz 1989.

52

Решење: ДАРАБОНТ, АТОМЕТАР, РОСОЛИНО, АМОНИЈАК, БЕЛИЋАНИ, ОТИЈАТАР, НА, НА, НА, НА, ТРОКИРАМ.

Са блога ДЕСЕТА УМЈЕТНОСТ ЕНИГМАТИКА («ДУЕ»)

Enigmatski rječnik 9 pripremio je vrsni autor križaljaka **Vlado Orešković** iz Zagreba. U njoj je prikupljeno 39.356 pojmova razvrstanih abecednim redom na gotovo 209 stranica A4 formata. Uz svaki pojam naveden je izvor koji se može lako pronaći na internetskoj adresi navedenoj u popisu literature. Nisu dati opisi pojmova, jer bi tako složen rječnik imao najmanje tri knjige od po dvjestotinjak stranica. Autor je pripremio i *Excell bazu 9* s opisima riječi, no o njoj ćete više doznati na e – mail:

vlado.oreskovic1@zg.t-com.hr.

Knjiga se može naručiti kod **Čvor** d. o. o. Bjelovar po cijena od **20,00 eura** (u to je uključena i dostavna poštarina za Hrvatsku).

Prva, od dvije knjige, *Enigmatskog rječnika riječi od 13 slova*, koje je pripremio vrsni autor križaljaka **Marko Mihaljević** iz Omiša, otisnuta je, a tisak druge knjige bit će tijekom prvog mjeseca 2025. godine. Prva knjiga obuhvata riječi i sintagme od slova A do slova LJ i ima 190 stranica A4. U završnoj korekturi je i druga knjiga (M-Ž) koja će imati 210 stranica istog formata. U obje knjige je obrađeno 27.200 pojmova (12.800 + 14.400) uz koje su dana tumačenja tih pojmova i navedeni izvori.

Knjige se mogu naručiti kod **Čvor** d. o. o. Bjelovar po cijena od **36,00 eura** za **obje knjige** (u to je uključena i dostavna poštarina za Hrvatsku!) ili po pojedinačnoj cijeni od **20,00 eura**.

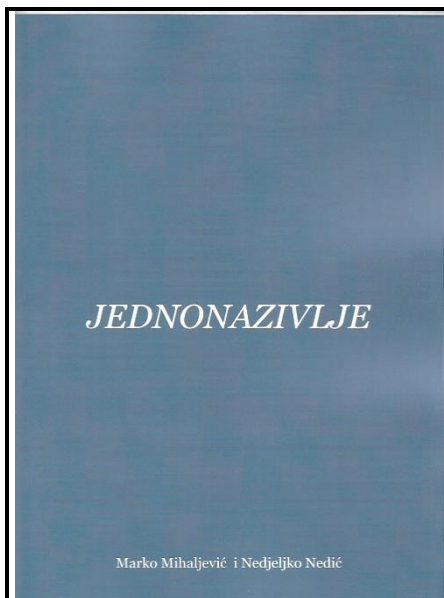

У библиотеци «Рјечници» Загонетачког друштва «Рашчица», књига 5, октобра месеца 2024. године, Недјељко Недић је, у приватном издању, објавио књигу «Разумљиве четверословне кратице».

Књига има 86 страница формата 16,5x23,5 см, а посвећена је свим преми-нулим члановима Загонетачког друштва «Рашчица» из Орашја у Посавској жупанији.

Речник садржи све четворословне кратице до којих је аутор дошао у претходном периоду, са значењем тих појмова.

Може бити користан енигматски приручник, мада загонетачки аутори у принципу избегавају коришћење оваквих кратица у свом стваралачком раду.

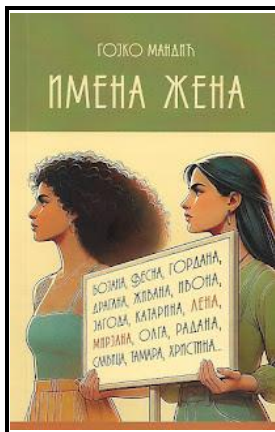

«Једноназивље» је назив нове енигматске књиге Марка Михаљевића и Недјељка Недића. У речник, на коме су аутори радили више од три године, унето је више од 6.500 назива књижевних, историјских и публицистичких дела, који се састоје од једне речи.

За настанак овог речника врло је заслужан познати босанскохерцеговачки и хрватски загонетач **Звонимир Азиновић** (1921 – 2002), који је крајем осамдесетих година прошлог века приредио материјал са око 700 назива књижевних дела од једне речи. Ту је грађу сачувао осјечки доајен **Борис Антонић**, па је тако захваљујући њима настао овај речник. Он је посвећен Звонимиру Азиновићу.

Књига је А4 формата и има 164 странице.

Са блога ТУПЉЕЊЕ И ОШТРЕЊЕ («ТИО»)

**ГОЈКО
МАНДИЋ**

ПРЕДГОВОР

ЖЕНЕ СУ УКРАС ПРИРОДЕ

Из предговора књиге „Криволево“

Чувени бестселер Цона Греја „Мушкарци су са Марса, жене су са Венере“, Гојку Мандићу, уопште није потребна, јер он жене одлично разумије. Он је више као Мел Гибсон у филму „Шта жене желе“ који „чује“ женске мисли. Приликом недавног боравка у граду на Врбасу лично сам се увјерио да је наш добри Гојко веома омиљен у женском друштву. Жене јесу лепши пол, али (будимо искрени) оне су, такође, у многим ситуацијама и јачи пол. Могу скоро све што и мушкарци, али и доста тога више и боље од вас (само ми то нећемо себи да признамо). Стога не чуди да жене воле да буду у Гојковом друштву. Он их разумије!

„Имена жена“ је 42. књига Гојка Мандића, а 13. с енигматском тематиком. У њој је 111 изанаграмраних женских имена, сложених азбучним редом. Углавном су то народна, домаћа имена, уз неколико изузетак имена страног поријекла, која су се добро „примила“ у нашим крајевима. Аутор је 2012. године објавио књигу „Име и риме“ у којој је било женских имена, свака је жена имала по једну строфу, исто као у овој књизи, али овде је „прсте умијешала“ и енигматика, па сад имамо и анаграме од имена. Такође, треба подејетити да је прије 40-так година у бановључком „Гласу“ Гојко поводом Осмог марта објављивао сличне радове под називом „Анаграмни цвијетни букет“. Баш као и тада, у овој књи-

зи аутор свакој жени поклања по један цвијет – кратку пјесмицу, кратку али слатку, лијепу као и жена којој је посвећена.

Читајући ове стихове, од почетка сам имао осјећај да је пјесмица посвећена конкретној жени, некој Гојковој познаници, пријатељици, рођаци, другарици из школе, с посла, симпатији... Вјерујем да ће се многе препознати, те да ће се све оне развеселити оваквом поклону, оваквом знаку пажње. Браво за шмекера из Здене!

Као што рекох, имао сам осјећај да аутор стихове посвећује баш некој конкретној Александри, Алиси, Анђелији, Бојани... жени од крви и меса, не некој имагинарној већ стварној Гојковој познаници. Кад сам дошао до МИРЈАНЕ, онда сам био сасвим сигуран. То је то! Он пише женама из свог најближег окружења и погађа у центар, у срж, у срце.

МИРЈАНА
Ти си топла
као камин
за мене си
РАЈ и АМИН.

Нема дилеме! Амин!

Славко Бован

**РЕКЛА ДАНАС –
мислим на нас!
(АЛЕКСАНДРА)**

**ОНДА БРКИ она
мигну без пардона!
(ДОБРИНКА)**

**Велика ми РАТА
као она КИНА,
ал` проћи ће кредит
каже мени стрина!
(КАТАРИНА)**

**Ти си топла
као камин,
за мене си
РАЈ и АМИН!
(МИРЈАНА)**

**Баци камен тај у ДАЉ
НЕК` ЈЕ тежак као маљ!
(НЕДЈЕЉКА)**

**ХИТАР СИН јесте мој
са чела он брише зној!
(ХРИСТИНА)**

Приказ књиге: Мирослав Лазаревић, Београд

Мирослав Лазаревић и Јован Вуковић

**ИСТОРИЈА СРПСКЕ ЗАГОНЕТКЕ,
други део**

Српска загонетка у 20. веку

Издавачи:

Енигматски клуб
НОВА ЗАГОНЕТКА и АЛМА,
Београд 2025.

Рецензент: Мирослав Живковић

Белешка о ауторима: Владимир Шарић

Креирање корица, унос материјала,
прелом страница и уредник:
Мирослав Лазаревић

Припрема за штампу: Драган Лојаница

А5 формат, ћирилица, 331 страна

Штампар: «Јефтина штампа»

Почетком 2025. године, светлост дана је угледао други део ИСТОРИЈЕ СРПСКЕ ЗАГОНЕТКЕ, значајне књиге у опусу енигматских остварења у српском загонеташтву. Књига је представљена у Пожаревцу, 23. фебруара 2025. године на 5. Седници Председништва Енигматског савеза Србије, одржаној поводом 21. фебруара Дана енигмата Србије.

Прва књига ове едиције, која је публикована 2023. године третира је српску загонетку од њених средњовековних почетака, па све до краја 19. века, када српска ауторска загонетка, после вишевековног ропства под Турцима, добија пуни замах и креће трендовима европских центара културе. Иако тада није било чистих енигматских часописа, и загонеташтво је пратило, као што је то било, и у осталим областима културног стварања и изражавања, европске развојне путеве и достигнућа.

У другој књизи о којој сада говоримо, представљена је српска загонетка 20. века, односно дато је како су приређивачи књиге видели српско загонеташтво у тих 100 година. Наравно, аутори су били вођени историјским чињеницама српске енигматике тог периода и то на свој начин представили.

У трећој књизи ове едицији која се припрема биће дат приказ енигматског стваралаштва и достигнућа српских енигмата у 21. веку. Иако се овде ради о релативно кратком временском периоду, иако је компјутеризација успорила развој мрежастих загонетака, ипак је значајан напредак, са дOMETИМА за уважавање постигнут у сфери тзв. «ситних» загонетака, као и у сфери енигматског издаваштва, где су остварени изузетни резултати.

У другом делу ИСТОРИЈЕ СРПСКЕ ЗАГОНЕТКЕ третирају се одређени периоди, који заокружују у стваралачкој сфери, развоју и достигнућима постигнуте резултате и домете, наравно, везане за трендове у светском и европском загонеташтву. Тако имамо: Период 20. века до Првог светског рата, Период између два светска рата и Период после Другог светског рата до краја 20. века.

У предговору ове књиге: ЗАГОНЕТКЕ – СТАЛНИ ПРЕДМЕТ ИНТЕРЕСОВАЊА, поред осталог се каже: «Период од почетка 20. века па до данашњих дана, српско загонеташтво карактерише висок и разноврстан стваралачки ниво, који се може мерити и са енигматиком развијенијих земаља, где је све то раније почело. То потврђују сви сегменти ове умне дисциплине . . . Што се тиче заљубљеника у загонеташтво, и у стваралачкој и у решавачкој сфери, налазимо најшири спектар по питању друштвеног статуса и професионалног животног опредељења. То обезбеђује вечитост загонетања и мудровања, као и показивања интелектуалних способности њених приврженика».

Видимо да су почетком 20. века часопси за младе НЕВЕН и ГОЛУБ и даље пропагирани загонетке, да су знатан утицај на српску загонетку имали часописи СРПСКО ЦВЕЋЕ из Прага, као и ИЛУСТРОВАНИ ГЛАСНИК, прво из Прага, а затим из Новог Сада, а ту је и панчевачки СПОМЕНАК. Бележе се и књиге забавног карактера из тог периода, које су се бавиле и загонеткама.

У периоду између два светска рата, имамо часописе ДЕЧИЈЕ НОВИНЕ, ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ (у коме је 1925. године објављена прва српска модерна укрштеница, као и први анаграмни конкурс на нашим просторима), ЗАВИЧАЈ, МЛАДИ ЗАДРУГАР и СРПСКО КОСОВО. Ту су и дневне новине ВРЕМЕ које су се бавиле и загонеткама. Затим се 1928. године појављује први српски енигматски часопис ЗАГОНЕТКА, а 1930. године креће рубрика «Политика за децу» са загонеткама у београдском дневном листу ПОЛИТИКА, да би у њој 1932. године биле објављене и укрштене речи, када је објављен и први тумач ове загонетке. Лист ПОЛИТИКА почиње да објављује укрштене речи 1933. године и оне у овим дневним новинама излазе све до данашњих дана. Затим, неизмеран значај за развој српске загонетке има прва српска збирка загонетака ГОРДИЈЕВ ЧВОР објављена 1933. године. Вредни су помена и текстови везани за прве нишке, крагујевачке и смедеревске енигмате, а дат је и приказ свих 11 енигматских часописа који су излазили у периоду између два светска рата.

У периоду после Другог светског рата имамо процват спске загонетке, први енигматски лист РАЗОНОДУ, да би од 1951. године наступило доба ЕНИГМЕ и НОВОСТИ ЕНИГМЕ и њихових издања: МАЛА УКРШТЕНИЦА, РАЗОНОДА МИЛИОНА и СПЕЦ ЕНИГМА.

Међу првим часописима после Другог светског рата су и београдске енигматске публикације ИКС, РЕБУСИ и ЕНИГМАТСКА РЕВИЈА. Наравно, врло су значајни и српски сарајевски листови из тог времена: ПРОБЛЕМ, ЕНИГМАТСКИ ПРОБЛЕМ и РАЗОНОДА. Значајну улогу у афирмацији и популаризацији српске енигматике имао је и град Сомбор, са својим ствараоцима, издањима и активностима.

Удруживању српских енигмата у савезе, удружења, друштва, клубове и секције посвећена је посебна пажња, а такође и енигматским књигама из 40. и 50. година 20. века.

После кратког затишја у српској енигматици 60. година 20. века, 70. година имамо појаву прве осмосмерке, а затим и низа часописа који су се бавили овом загонетком. Тих година и Горњи Милановац постаје центар српске енигматике, са ЕУРЕКОМ и њеним издањима, као и са друштвеном подршком енигматских збивања у Србији. Крајем седамдесетих година појављује се значајан српски енигматски часопис ПОЛИТИКА МОЗАИК, који је окупио тада најзначајније личности у свету српског загонеташтва и знатно допринео садржајно, квалитетно и визуено даљем развоју српске загонетке.

Осамдесете године 20. века карактерише појава шест књига балканских народних умотворина са загонеткама Српске академије наука и уметности, публиковање више енигматских књига, а појављује се и први индирект једног српског аутора. Овај период је значајан и због појаве првих енигматских монографија, значајног вида ангажоване енигматике, као једног вишег нивоа енигматског изражавања: ОСАМ ВЕКОВА СТУДЕНИЦЕ, ДВА ВЕКА ВУКА, ПРОБОЈ СОЛУНСКОГ ФРОНТА и КОСОВСКИ БОЈ. Поред тога, овај период карактерише и све веће удруживање енигматских посленика у разне енигматске асоцијације.

Деведесете године 20. века карактерише публиковање низа енигматских књига, као и првих енигматских студија о словним ребусима, магичним квадратима и анаграмима. Такође, имамо и издавање већег броја енигматских часописа, међу којима су и издања за младе: ПИТАЛИЦА И МИНИ КВИЗ. Од часописа треба издвојити ПОЛИТИКУ ХУПЕР, ЗАГОНЕТКУ, ОСЛОБОЂЕЊЕ МОЗАИК, ЕНИГМАТСКИ СКЕРЦО и нарочито БЕОКВИЗ, који је својом оригиналношћу, неговањем неспутане енигматике, не робујући шаблонима и низом квалитетних и антологијских радова, дао велики допринос даљем развоју српске загонетке, обезбедивши место у самом врху српских енигматских издања.

Оно што карактерише и ову другу књигу ИСРОРИЈЕ СРПСКЕ ЗАГОНЕТКЕ је и приказ енигматских посленика који су све то креирали и представили широј публици. Биографски подаци су у основи узети из ЛЕКСИКОНА СРПСКИХ ЕНИГМАТА, наравно, уколико је то било потребно, допуњени новим чињеницама.

Приказ књиге: Владимир Шарић, Шимановци

Марјан Радаковић и Верољуб Бабић

ХОМОНИМИ

– АНТОЛОГИЈА –

Издавач:

Енигматски савез Србије, Београд
Коцељева, 2025.

Идејно решење корица:

Зоран Милуновић

Белешка о ауторима:

Крста Иванов и Мирослав Лазаревић

Компјутерска припрема:

«Наша ИТ Фарма»

А5 формат, ћирилица, 172 стране

Штампар: «Финеграф», Београд

ХОМОНИМИЈАДА – ЗБОРНИК ХОМОНИМА

На предлог Верољуба БАБИЋА да се сачини збирка хомонима, под радним називом ХОМОНИМИ У РИМИ, који је освануо на блогу Славка БОВАНА ТИО (Енигматика тупљење и оштрење), одазвало се неколико енигмата да дају своје прилоге. Марјан РАДАКОВИЋ се прикључио иницијатору па је прикупио велики број хомонима из енигматске литературе, те је тако постао коаутор књиге о хомонимима. Верољуб БАБИЋ је на студиозан начин приказао шта су хомоними у лингвистици. Марјан РАДАКОВИЋ је, пак, дао детаљан приказ хомонима као загонетке – хомоними у енигматици, указавши на то да се ова загонетка може приказати на више начина, а не само у стиху.

Овај зборник хомонима, који сам назвао ХОМОНИМИЈАДА, садржи преко десетак поглавља у којима се хомоним приказује из више углова. Хомоними у народним загонеткама, у 19. и 20. веку, у савременом загонеташтву, уз хомонимне ребусе са блога Бранислава НИКИЋА и хумористичке хомониме Јована НЕДИЋА и уз још неколико занимљивости о хомонима, чине садржај ове интересантне књиге.

Међу ауторима хомонима највише је заступљен коаутор књиге Верољуб БАБИЋ, а дати су радови још преко 80 аутора из 20. и 21. века као и десетак аутора из 19. века. Међу ауторима из 19. века истичу се Јован ЈОВАНОВИЋ ЗМАЈ и Бранислав НУШИЋ.

У првој половини 20. века истичу се својим радовима Иван Горан КОВАЧИЋ, Јосип БУДИСАВЉЕВИЋ, Шиме ФУЧИЋ, Мавро ШПИЦЕР, Звонимир БЕГО и Звонимир ЦРНКОВИЋ. Из друге половине тог века, када су се појавили енигматски часописи «Енигма», «Ребуси» и «Беоквиз» (Београд), «Вјесников квиз» (Загреб), «Чвор разбрига» (Бјеловар) и др. – заступљени су између осталих аутора: песник Мирослав АНТИЋ, Златан ЧОП, Божидар ВРАНИЦКИ, Павле БОГДАНОВИЋ, Живојин Д. КАРИЋ, Брана ПАВЛОВИЋ, Радојица ЈОВИЧИЋ, Ивица МЛАЂЕНОВИЋ, Фердо ПАВЕШИЋ, Иван ШАГАДИН, Бранко ПОЛИЋ, Славко ПЕЛЕХ, Момир ПАУНОВИЋ, Томислав ВУКАДИНОВИЋ, Јован ВУКОВИЋ и други.

Савремени аутори који су у 21. веку удахнули хомониму нову димензију и представили га кроз књиге и публикације су: Радомир МИЋУНОВИЋ, Гојко МАНДИЋ, Гордана ЈОВАНОВИЋ ШАРИЋ, Зоран МИЛУНОВИЋ, Зоран РАДИСАВЉЕВИЋ, Марјан РАДАКОВИЋ, Милан МРДАЉ, Никола ЧД ПЕШИЋ, Мирослав ЦВЕТКОВИЋ, Славко БОВАН, Ратко ЗВРКО, Момир ПАУНОВИЋ као и педесетак аутора који су појединачним радовима присутни у књизи.

Када је већ рукопис књиге био готов Јован ВУКОВИЋ је послао неколико хомонима и мали текст: «У *Енигми* је објављиван МАЛИ САВЕТНИК О ЕНИГМАТСКИМ САСТАВИМА, па је у броју 51 од 25. 10. 1952. описан ХОМОНИМ. Хомоними су речи истог изговора а различитог значења (КЛЕН – дрво, КЛЕН – риба итд.). И ове се речи у енигматици описују у стиховима». Дат је пример хомонима са решењем ВАРВАРИН који се налази у овом зборнику.

Напомињем да је у више књига енигматских аутора заступљен хомоним као загонетка. Међу тим ауторима је и Радомир МИЋУНОВИЋ, песник, новинар, шахиста и енигмата, који је у трећој књизи едиције КАД ПОЕТА ЗАГОНЕТА – РИМОДАРОВИ ДАРОВИ представио загонетке које су у већини хомоними. На крају књиге представио је ХОМОНИМНУ ЧИТАЉКУ: САД МАЛИ ЧИЛЕ ЈОРДАН ЧЕШКА ПЕРУ, где су имена 6 држава спојена у сувислу реченицу, чији аутор је Зоран ПЕКОВИЋ, Мићуновићев шаховски пријатељ.

Треба истаћи и Зорана МИЛУНОВИЋА, који у «Малој енигми» (енигматски додаток у «Вечерњим новостима»), сваке недеље објављује илустровани хомоним у стиху, тако да је ова загонетка заступљена и данас у штампи.

Ова антологија хомонима, како ју је Марјан РАДАКОВИЋ назвао, је заправо веома обимна збирка објављених и оригиналних загонетака. Читалац треба да их решава а на крају има списак решења. Књига је изванредан допринос енигматској литератури у којој постоји неколико публикација о најпознатијим загонеткама као што су: укрштене речи, анаграм, ребус, шарада, испуњаљка и више лексикона са приказима о загонеткама и састављачима загонетака.

Драган Лојаница, Београд

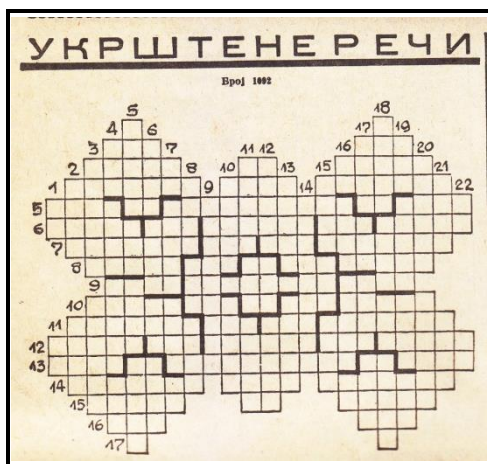
ЕНИГМАТИКА И БОМБЕ

Близу је 6. април, датум који код Београђана и не само код њих, буди трагична сећања. Бомбе у недељу у рано јутро. Има вероватно још понеко жив који се сећа тога.

Имам у рукама репринт «Политике» са наведеним датумом. На првој страни помпезан наслов «Пунолетство Југославије», слике генерала Симовића и Влатка Мачека. На следећим странама ратни извештаји, јер на многим тачкама у свету је већ беснео Други светски рат!

Али наредне странице делују врло спокојно. Упозорење да «нас само неколико дана раздваја од Врбице», рекламира се Ускрс у хотелу Мирамаре у Цриквеници, затим на једној слици три младе сељанке на некој београдској улици продају цвеће, на страници која има наслов «Кроз цео свет» штампано «Млада побегла младожењи из воза», на женској страни објава да су «у великој моди тканине са бобицама», и «турбани од тафта», дат је програм позоришта и програм предавања на Коларцу итд. Једном речју, идила!

А на страни 17 где је стрип са Паја Патком, лепо обликована укрштеница «са пречкама, дата овде у прилогу. Да ли ју је неко тог јутра у Београду решавао, или се аутор узалуд мучио?

АНАГРАМ МИЛИЈЕ СТЕВАНОВИЋА

ЛЕГЕНДА СРПСКОГ ФУДБАЛА (1969–2022)
(6, 10)

*Фудбалер је врстан био
и тренерску славу има,
увек ведар, увек чио,
омиљен је био свима. (мл)*

СИЛА И МОЋ НАЈВИШИХ

ПАЛИНДРОМНИ РЕБУСИ МИРОСЛАВА ЛАЗАРЕВИЋА

**САВРЕМЕНА
ПРЕДСТАВЉАЊА**
(3,1,1,1,1,1,1,5 = 7,7)
*У данашње време
другачије све је,
мада исто Сунце,
и даље нас греје. (мл)*

К Р П Н

БРАТСКА ПАЖЊА
(3,1,1,3,4,1 = 5,4,4)
*Да се о њој брине,
он разлога има,
не мора о томе
да се правда свима. (мл)*

П У
Т

АНАГРАМ МОМИРА ПАУНОВИЋА

ЛИЦЕМЕРЈЕ ЕВРОПСКИХ МОЋНИКА
(9, 8)

*За споразум увек јесу,
кад је то у интересу,
на то увек добро пазе,
иначе га срамно газе. (мл)*

УЗЕЛИ СРБИМА СРПСКО

Решења:

Анаграм Милије Стевановића: СИНИША МИХАЈЛОВИЋ;

Палиндромни ребуси Мирослава Лазаревића:

МОДЕРНИ ПРИКАЗИ (иза К и Р, П и Н редом),

ТОМАС ДАНУ ПАЗИ (иза П, У над само Т);

Анаграм Момира Пауновића: БРИСЕЛСКИ СПОРАЗУМ.

ЕНИГМАТСКИ СРЕМУШ

БИЛТЕН ЕНИГМАТСКОГ КЛУБА
«С Р Е М», ПЕЋИНЦИ

БРОЈ 24

МАРТ 2025.

**ПРИЈАТЕЉИ ЕК «СРЕМ» И
ЕНИГМАТСКОГ САВЕЗА СРБИЈЕ**

**ИЗРАДА ПЕХАРА, ПЛАКЕТА, МЕДАЉА,
УСЛУГА ШТАМПЕ И ГРАВИРАЊА**

СВЕ ВРСТЕ ГРАФИЧКИХ УСЛУГА

**Владимир
Шарић,
председник
ЕК «Срем»**

**Гордана
Шарић,
потпредседник
ЕК «Срем»**

Секретар клуба:

Јована Милетић

Чланови клуба: Вукица ЈОВАНОВИЋ (Рума), Драгиша ЈОВАНОВИЋ (Рума), Драгослав ЈОВАНОВИЋ (Смедерево),

Марија ЂУРЧИЋ (Брестач),

Милица ПЕТРОВИЋ (Тител), Бранко КОМНЕНИЋ (Крагујевац), Драгана ШАРИЋ, Иван ШАРИЋ, Ксенија ШАРИЋ, Исидора МИЛЕТИЋ и Настасја МИЛЕТИЋ (сви Шимановци).

Пријатељи клуба: Крста ИВАНОВ (Бор), Марјан РАДАКОВИЋ (Ниш), Видоје СТЕФАНОВИЋ (Ниш) и Никола ПЕТКОВСКИ (Скопље).

Лого ЕК «Срем» урадио је Графички студио «ЕЛИТ» Златка Бабића из Шимановаца и представља загонетног фараона Тутанкамона

Билтен «Сремуш» издаје: ЕК «Срем», уредник: Владимир Шарић,
тел.: 022/480 – 211; 065/9999 – 212; Е – mail: vlagor5149@gmail.com,
прелом страна и техничка припрема издања: ЕК «Нова загонетка»

**ПЕЋИНАЧКЕ НОВИНЕ, број 182, фебруар 2025,
СРЕТЕЊСКЕ УКРШТЕНЕ РЕЧИ
СА АНАГРАМИЈАДОМ ТЕМАТСКИХ ПОЈМОВА**

Аутори: ГОРДАНА и ВЛАДИМИР ШАРИЋ, Шимановци

Припрема: ЕК «Срем», Пећинци,

Секција при Енигматском савезу Србије и Културном центру Пећинци

У	М	Е	Т	Н	О	С	Т	●	С	К	А	Л	Д
С	А	П	Е	Т	И	●	И	С	Т	О	В	А	Р
Т	Е	С	Т	О	●	С	П	А	Р	●	Р	О	Ж
А	С	К	Е	●	Б	Р	О	Ј	Н	О	●	С	А
В	●	А	К	Т	У	Е	Л	Н	О	С	Т	●	В
Н	Л	●	С	А	Н	Т	О	С	●	Т	Е	И	Н
О	А	С	●	С	Т	Е	Г	●	Д	А	Р	К	О
С	В	Р	А	К	О	Њ	●	С	Е	Л	Е	Р	С
Т	Е	Ж	Њ	А	●	Е	К	С	П	О	Н	А	Т

Тематски појмови: АКТУЕЛНОСТ (Савременост, важност у овом часу, као што је Сретење Господње 15. фебруара), УСТАВНОСТ (Принцип у уставном праву – сви правни акти морају бити у складу са Уставом – дан се обележава 15. фебруара), ДРЖАВНОСТ (Државна сувереност, слави се на Сретење, 15. и 16. фебруара, у спомен на дан када је на збору у Орашцу 1804. године подигнут Први српски устанак), СРЕТЕЊЕ (Хришћански празник који се слави 40. дан од Божића, а слави се као Дан државности Србије од 2002. године, . . . Господње).

<p>ТРЕНУТНА ВАЖНОСТ (10) Нек ОСТАНЕ КУЛТ у овом трену, јер важност догађаја даје нам прилику да видимо сцену и да знамо ко је и шта је! (Решење: АКТУЕЛНОСТ)</p>	<p>ДРЖАВНА СУВЕРЕНОСТ (9) ВОЖД СТРАН(Е) силе одагнао, за Сретење устанак подигао! То се за Сретење празнује и о слободи државе снује! (Решење: ДРЖАВНОСТ)</p>
<p>ОБЕЛЕЖАВА СЕ ЗА СРЕТЕЊЕ (9) СТАТУС НОВ држава има, када скуп закона штима! Обележава се за Сретење уз државно знамење! (Решење: УСТАВНОСТ)</p>	<p>ПРАЗНИК ДРЖАВЕ И УСТАВА (7) ТРЕСЕЊЕ тла и терена збило се због устанка, против Турака уперена, на празник, за уранка! (Решење: СРЕТЕЊЕ)</p>

**ЗАГОНЕТНЕ УКРШТЕНЕ РЕЧИ
СА АНАГРАМИЈАДОМ ТЕМАТСКИХ ПОЈМОВА,
ПРИЛОГ ЗА «ПЕЋИНАЧКЕ НОВИНЕ»,
број 183, март 2025.**

Аутори: Гордана и Владимир Шарић
Припрема: Енигматски клуб «Срем» – Пеџинци,
Секција при Енигматском савезу Србије и Културном центру Пеџинци

З	О	Р	И	С	Л	А	В	●	Т	Р	О	М	И
А	Л	А	Р	И	Х	●	Р	А	Р	Е	Б	У	С
Г	О	Т	А	Н	●	В	Е	Г	А	●	А	Р	П
О	Т	А	Н	●	А	Р	Т	Е	Н	А	●	А	У
Н	●	У	К	Р	Ш	Т	Е	Н	И	Ц	А	●	Њ
Е	К	●	А	Т	К	И	Н	С	●	И	С	С	А
Т	Р	И	●	Н	И	Р	О	●	И	С	П	У	Љ
К	О	Н	Ч	И	Н	Е	●	С	Т	А	Р	Е	К
А	З	О	И	К	●	П	И	Т	А	Л	И	Ц	А

Тематски појмови: Врсте загонетки.

<p>ВРСТА РЕБУСА (7) Загонетка је ова релативно нова. РЕБРА СУ јој у имену, а наглашена слова дају назив њену! (Решење: РАРЕБУС)</p>	<p>КРАЉИЦА ЗАГОНЕТКИ (10) РЕШ(И) ТКАНИЦУ словима, уневши их у бела поља, међу црним пољима. Лик лепо изгледа споља! (Решење: УКРШТЕНИЦА)</p>
<p>ОБЛИК ЗАГОНЕТКЕ (8) У ПАЛАТИЦИ се крије облик загонетке и народне досетке. премећи слова и реши је! (Решење: ПИТАЛИЦА)</p>	<p>ЕНИГМА (9) ЗОНА ГАТКЕ ту је дата – решава је енигмата! (Решење: ЗАГОНЕТКА)</p>
<p>ПОПУЊАЉКА (9) Загонетка се решава ова спајањем датих слогова И СКУПЉАЊА више слова која дају одгонетку у означеном поретку. (Решење. ИСПУЊАЉКА)</p>	<p>ХОМОНИМНИ АНАГРАМ (7) Где се дела равна села распевана, шарена прела, где се мека вуна плела уз повесмо и преслицу и чиграсту ту справицу што је данас врло ретка, а ЕВО ТРЕН вам треба да се реши та загонетка! (Решење: ВРЕТЕНО)</p>

СКАНДИНАВКА ЗА ЛОКАЛИТЕТОВ ЗАБАВНИК

АУТОР: ВЛАДИ- МИР ШАРИЋ	НАША ЛУЖНА ПОКРАЈИНА	ЈЕДАН ПРЕДЛОГ	ПРЕДМЕТ КОЈИ ПРИВЛАЧИ ГВОЗЂЕ	ТАДА НАШ КО- ШАРКАШ, АЛЕКСА	О	МАНАСТИР НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ	ОБИМ (СКР.)	ИМЕ ДЕЧЕГ ЛУНАКА ПУА	ЖИТЕЊ АТИКЕ	КЛИЗАЊА	МЕСТО У БАРАЊИ
ВРШИТИ КОМАНДУ	К	О	М	А	Н	Д	О	В	А	Т	И
ОД ОВОГ МЕСТА	О	Д	А	В	Д	Е	КОЈИ ПРИ- ПАДА ИТУ Б.ГЕН.СЕК. УН, КОФИ	И	Т	О	В
ОЗНАКА ЗА СЕВЕР	С	МАНАСТИР НА КИМ СТАВЉАЊЕ ПРСТЕНА	Г	Р	А	Ч	А	Н	И	Ц	А
МЕМБРАНА	О	П	Н	А	КОЈИ ЈЕ ОД АНИЦЕ КРАЉ У КОЛХИДИ	А	Н	И	Ч	И	Н
ПЕРИОДИ ТРАЈАЊА	В	Р	Е	М	Е	Н	А	АЉОША ОДМИЛА	А	Љ	О
ШАХИСТА ИЗ ШИДА, ДРАГАН	О	С	Т	О	Ј	И	Н	РАЈ КОД СТ. СЛОВЕНА ПОТВРДНА РЕЧЦА	Н	А	В
ИТАЛИЈАН- СКИ (СКР.)	И	Т	ВОЈ.ЕКСПЕ- ДИТ (СКР.) ВРСТА МИНЕРАЛА	В	Е	ВРСТА БОСТАНА ОЗНАКА ЗА ЕНЕРГИЈУ	РАЗРЕД (СКР.)	Д	И	Њ	А
ЖИТЕЉ МЕДИТЕ- РАНА	М	Е	Д	И	Т	Е	Р	А	Н	А	Ц
Н ➤	Е	Н	И	Ћ	ИМЕ ШАХИСТЕ ШТАЛБЕР- ГА						
НАШ ГЛУ- МАЦ, БОРА	Т	О	Ј	ГОДИНА (СКР.)	Г						
ОНОЈ				ГЛУМАЦ МАРВИН							
ОВАЛНЕ ПОСУДЕ	О	В	А	Л	И						
ИМЕ ТЕНИ- СЕРА МЕ- БЕДОВИЋА	Х	А	М	И	Д						
РЕКА У РУСИЈИ	И	Њ	А	ЕВРОПСКИ (СКР.) КРАЊЕВ- СКИ (СКР.)	Е						
КОМПОЗИ- ТОР, ДАВОРИН	Ј	Е	Н	К	О						
ПРВО СЛОВО АЗБУЈЕ	А	БОДЉА	Т	Р	Н						